

**Západočeská univerzita v Plzni**

**Fakulta filozofická**

**Bakalářská práce**

**Regionální politické strany ve středovýchodní Evropě –  
komparace**

**Radka Blažeková**

**Západočeská univerzita v Plzni**

**Fakulta filozofická**

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

**Studijní program Politologie**

**Studijní obor Politologie**

**Bakalářská práce**

**Regionální politické strany ve středovýchodní Evropě –  
komparace**

**Radka Blažeková**

*Vedoucí práce:*

doc. PhDr. Ladislav Cabada, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

### **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Regionální politické strany ve středovýchodní Evropě zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

Radka Blažeková

### **Poděkování**

Za odborné a metodické vedení, ochotu, cenné rady a připomínky při zpracování mé bakalářské práce děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. PhDr. Ladislavu Cabadovi, PhD.

## Obsah

1 Úvod .....	7
2 Operacionalizace pojmů .....	10
2.1 Politická strana a politické hnutí .....	10
2.1.1 Regionální a etnické strany .....	10
2.2 Teorie cleavages .....	11
2.2.1 Koncept stranické rodiny .....	12
2.3 Trianonská smlouva .....	14
3 Slovensko .....	15
3.1 Politický a volební systém Slovenska .....	15
3.2 Regionální politické strany na Slovensku .....	15
3.3 Strana maďarské koalice (SMK) .....	16
3.3.1 Ideově-programová orientace SMK .....	20
3.4 Spolužití a Maďarské křesťanskodemokratické hnutí .....	21
3.4.1 Charakteristika a vývoj .....	21
3.4.2 Spolupráce Spolužití a MKDH .....	23
3.4.3 Ideově-programová orientace Spolužití .....	24
3.4.4 Ideově-programová orientace MKDH .....	25
3.5 Maďarská občanská strana .....	26
3.5.1 Charakteristika a vývoj .....	26
3.5.2 Ideově-programová orientace MOS .....	26
3.6 Most–Híd .....	27
3.6.1 Volební program 2010 .....	28
3.6.2 Volební program 2012 .....	28
3.7 Komunální volby .....	29
4 Rumunsko .....	30
4.1 Politický a volební systém Rumunska .....	30
4.2 Regionální politické strany v Rumunsku .....	30
4.3 Demokratický svaz Maďarů v Rumunsku (UDMR) .....	30
4.3.1 Program UDMR .....	33
4.4 Maďarská lidová strana Transylvánie (EMNP/PPMT) .....	34
4.4.1 Program strany .....	35
4.5 Komunální volby .....	35
5 Srbsko .....	36

5.1 Politický a volební systém Srbska.....	36
5.2 Regionální politické strany v Srbsku.....	36
5.2.1 Nedemokratický vývoj SRJ .....	37
5.3 Demokratické společenství Maďarů Vojvodiny (VMDK) .....	38
5.3.1 Program strany.....	39
5.4 Svaz vojvodinských Maďarů (SVM) .....	39
5.4.1 Program strany.....	40
5.5 Vývoj po pádu Miloševićova režimu.....	41
5.6 Autonomní provincie Vojvodina (AP Vojvodina) .....	42
5.7 Komunální volby .....	43
6 Závěr.....	44
7 Seznam pramenů a literatury .....	48
7.1 Knižní zdroje .....	48
7.2 Internetové zdroje .....	52
8 Resumé.....	54
9 Seznam zkratk .....	55
10 Přílohy .....	57
10.1 Slovensko.....	57
10.1.1 Volební výsledky Maďarské koalice (Národní rada Slovenské republiky) .....	57
10.1.2 Volební výsledky SMK (Národní rada Slovenské republiky a Evropský parlament) .....	57
10.1.3 Předsedové vlády Slovenské republiky.....	58
10.1.4 Volební výsledky MOST-HÍD (Národní rada Slovenské republiky a Evropský parlament) .....	58
10.2 Rumunsko .....	59
10.2.1 Volební výsledky UDMR (Poslanecká sněmovna a Evropský parlament).....	59
10.2.2 Volební výsledky UDMR (Senát).....	60
10.2.3 Volební výsledky EMNP .....	61
10.3 Srbsko .....	61
10.3.1 Svazové parlamentní volby (SRJ).....	61
10.3.2 Srbské parlamentní volby .....	62

## 1 Úvod

Tématem mé bakalářské práce je komparace regionálních politických stran ve středovýchodní Evropě. Zaměřuji se na komparaci maďarských etnických stran na Slovensku, v Srbsku a Rumunsku. Pro komparaci byly vybrány tyto země, protože na Slovensku, v Srbsku a Rumunsku po první světové válce, Trianonské smlouvě a vzniku Maďarského království zůstala žít početná maďarská menšina (Handžárik, 2009: 3-4). Maďarská menšina ovlivňuje politiku těchto zemí, žije po boku jiné národnosti a je zcela jasné, že chce prosazovat své požadavky a práva. Právo na něco je v občanské demokratické společnosti chápáno jako nárok, který mají všichni občané ve stejné míře a za stejných podmínek. Poskytování práv občanů je podmíněno plněním občanských povinností ze strany příjemce práva. Může se stát, že práva menšin nejsou ve státě zcela naplněna a etnické politické strany se mohou snažit o jejich naplnění. Politické strany také mohou klást požadavky a usilovat o jejich realizaci. Požadavek je oproti právu formulovaná žádost, která je nad rámec poskytování všeobecných práv (Handžárik, 2009: 191).

Po první světové válce byl region středovýchodní Evropy etnicky velmi heterogenní. Během druhé světové války docházelo k masivním přesunům obyvatel a etnickým čistkám. Většina zemí střední a východní Evropy se stala více homogenními (Kopeček, 2007: 89-91). Během éry komunismu a existence východního bloku byly národnostní konflikty podle Jacquese Rupnika zmrazeny. Jacques Rupnik přirovnává komunismus k lednici, do níž byly po desetiletí zavřeny živé národy. V té době se neprojevovala rivalita mezi sousedy. K opětovnému rozvoji regionálních a etnických stran ve středovýchodní Evropě dochází zejména po roce 1989 a po rozpadu východního bloku. Teze lednice přestala fungovat. Došlo k probuzení národů (Rupnik, 1992: 320). S nově nabytou svobodou ožívá kladení požadavků a usilování o dodržování práv ze strany etnických menšin. Ke vzniku regionálních a etnických stran došlo téměř ve všech střeoevropských zemích. V samotném Maďarsku se takovéto subjekty příliš neprosadily. Maďarsko je poměrně národně homogenním státem (Kopeček, 2007: 89-91).

V první části bakalářské práce se věnuji teoretickému vymezení pojmů. Stručné vymezení klíčových pojmů je důležité pro správné pochopení jejich významu v samotném textu práce. Provádím operacionalizaci pojmů politická strana a politické hnutí, dále vymežím regionální, etnické a etno-regionální strany. Regionální a etnické strany spadají do jedné stranické rodiny, a proto je třeba vymežit i tento pojem. Nesmím opomenout teorii cleavages Steina Rokanna. Při teoretickém vymežování čerpám především z děl Maxmiliána Strmisky a Lubomíra

Kopečka. Lubomír Kopeček také ve svých dílech cituje Klause von Beymeho, známého politologa zabývajícího se politickými stranami a stranickými rodinami. Také se v této části zabývám Trianonskou smlouvou, která v roce 1920 stanovila hranice maďarského státu, a došlo tím k velikým ztrátám území historických Uher. Trianonské Maďarsko se muselo vzdát 71,5 % území. Jak jsem již výše zmínila, velký počet Maďarů se kvůli Trianonské smlouvě ocitl na území cizího státu. Maďaři dodnes cítí velikou křivdu, Trianonská smlouva dodnes ovlivňuje maďarskou politiku a někteří Maďaři žádají její revizi (Němec, 2010: 54). Pojem revize ve smyslu opravy zákonů nebo ústavy obsahoval Ottův slovník naučný již před první světovou válkou. Avšak pojem revizionismus „ve smyslu cílené mezinárodní politiky určitého státu za opravu mezinárodní smlouvy“ se v politickém diskurzu prosadil až po první světové válce, kdy některé státy nesouhlasily s výslednou podobou mírových smluv (Němec, 2010: 53).

Ve druhé části práce představuji konkrétní politické strany. Zaměřuji se na regionální politické strany, které vykazují určitou míru aktivity ve své zemi a nejsou stranami neangažovanými. Maďarské politické strany v Rumunsku z časového hlediska analyzuji od doby získání formální nezávislosti po pádu Sovětského svazu až do současnosti. Rumunsko jako samostatný stát vzniklo již v 19. století. Politickými stranami na Slovensku se zabývám od vzniku Slovenska jako samostatného státu též do současnosti. Co se týče Srbska, zaměřuji se na analýzu politických stran od rozpadu někdejší Jugoslávie, kdy v roce 1992 vzniklo soustátí Srbska a Černé Hory pod názvem Svazová republika Jugoslávie (Central Intelligence Agency a).<sup>1</sup> Zaměřuji se na jejich vznik a vývoj, voličskou základnu, volební programy a podobně. Věnuji se rozborům volebních výsledků na komunální a parlamentní úrovni. V závislosti na tom analyzuji volební systémy do parlamentů v daných zemích. Zde vyvstává otázka, jestli charakterizované strany jsou v politickém systému dané země stranami relevantními a úspěšnými či irelevantními, neúspěšnými? A také jestli například nastavení volební klauzule primárně napomáhá stranám, či je spíše poškozující? Dále analyzuji začlenění regionálních stran Maďarů do stranického systému, zda strany bývají členy vládní koalice nebo zasedají v opozici a podobně.

Závěrečná část je část komparativní. Hlavní výzkumnou metodou práce je tedy komparativní případová studie. Tato metoda zkoumá dva nebo více případů a poté provádí jejich srovnávací

---

<sup>1</sup> Central Intelligence Agency (a). *Europe: Serbia* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ri.html>, 27. 1. 2015).



analýzu. Komparativní studie je od sedmdesátých let 20. století až dodnes jednou z hlavních kvalitativních metod politologie a mezinárodních vztahů. Vlastností této metody je, že konceptuální a teoretické poznatky vystoupí do popředí, až když přestaneme zkoumat jednotlivé případy zvlášť a začneme je srovnávat. Avšak vzhledem k nízkému počtu zkoumaných případů může mít tato studie tendence k omezené vnitřní a vnější platnosti (Karlas, 2008: 62, 88).

V této části srovnávám především úspěch či neúspěch etnických maďarských stran založený na podmínkách daných politickým systémem. Komparuji také možnost participace stran na politickém životě a jejich vliv na soudobou politiku vybraných států. Cílem mé práce je zjistit, ve které zemi mají maďarské regionální strany větší úspěch a čím je to způsobeno. Jestli mají ve všech třech zemích podobné požadavky a cíle a také jestli je jejich rétorika spíše umírněná nebo radikální. Jsou strany schopny reálně prosazovat svou politiku a legislativní návrhy? Jestli je strana úspěšná či ne, budu porovnávat na základě volebních výsledků a zisku mandátů a na možnosti obsadit klíčové politické pozice svými členy. Dále na tom, jestli strana postupem času posiluje svou pozici a získává stále vyšší podporu voličstva a zda je schopna rozšířit své voličstvo napříč spektrem společnosti a nezůstat jen u maďarské menšiny. Za úspěch také pokládám reálné prosazení a naplnění dílčích částí programů stran.

Ve své bakalářské práci čerpám z knižních i internetových zdrojů a odborných článků. Čerpám z děl českých i zahraničních autorů. Relevantní internetové zdroje využívám zejména z důvodu vyhledávání programů politických stran, volebních výsledků a jiných informací, které lze těžko získat v knižní podobě. Využívám tedy zejména internetové stránky daných politických stran a pro vyhledávání výsledků voleb například stránky Election Resources. V teoretické části práce, jak jsem již zmínila, se opírám o díla Maxmiliána Strmisky, Lubomíra Kopečka a Víta Hlouška. Dále provádím operacionalizaci pojmů na základě díla Giovanniho Sartoriho a editorů Michala Kubáta s Ladislavem Cabadou. Při analýze politických stran ve středovýchodní Evropě čerpám především též z děl Lubomíra Kopečka, Víta Hlouška, Petra Fialy a podobně. Při zkoumání politických stran v Srbsku například využívám dílo Václava Štěpánka. Rumunskem se zabývá například Přemysl Rosůlek.

## 2 Operacionalizace pojmů

### 2.1 Politická strana a politické hnutí

V politické vědě neexistuje jednotný názor, jak definovat politickou stranu. Existuje spousta různých definic a velmi často se politologové ani nesnaží o definici pojmu politická strana. Jedna z možných definic zní, že „politické strany jsou politické organizace, které jmenují kandidáty do státních institucí pod jejich vlastním jménem“ (Oxfordský slovník politického myšlení, 2000: 641-642 cit. dle Rosůlek, 2004: 52). Pokud budeme brát v potaz pouze reálně fungující demokratické systémy, tak politické strany jsou formace usilující o dobytí a vykonávání moci, o prosazování svých zájmů a realizaci svého programu (Rosůlek, 2004: 52). Právě úsilí o dobytí a vykonávání moci je společným rysem pro všechny definice. Tento rys se objevil již v klasické definici M. Webera. Definice lze dále rozšiřovat pomocí cílů, funkcí, ideologie, typologií a podobně (Kubát, 2004: 224-225).

Giovanni Sartori uvádí minimální definici<sup>2</sup> politické strany. Dle Sartoriho „strana je jakákoli politická skupina identifikovaná pomocí oficiálního názvu, která se představuje ve volbách a je schopna umístit své kandidáty prostřednictvím voleb (svobodných nebo ne) do veřejných úřadů“ (Sartori, 2005: 72). Politické hnutí na rozdíl od politické strany se nesnaží jen o dobytí a vykonávání moci. Prioritou je úsilí o realizaci společných cílů. O realizaci cílů hromadně usilují lidé, již jsou členy určitého politického hnutí, které je formou sociálního hnutí. Dalším rozdílem je, že hnutí není tak institucionalizované a organizované (Kubát, 2004: 226).

#### 2.1.1 Regionální a etnické strany

Regionální a etnické strany se společně řadí do jedné stranické rodiny. Stranické rodiny sdružují politické strany, které si jsou ideologicky a programově blízké (Hloušek – Kopeček, 2010: 15). Regionální a etnické strany jsou orientovány na obranu zájmů určitého regionu či etnika anebo obojího najednou. Regionální stranu lze definovat jako samostatnou stranicko-politickou formaci regionální obediencie,<sup>3</sup> která ideově-programovou identitu, organizační identitu, využití zdrojů politické legitimity a způsob mobilizace voličů staví na regionálním charakteru. Hlavní roli tedy hraje teritoriální aspekt, a proto regionální strany nejsou stranami

---

<sup>2</sup> Minimální definice je taková definice, která nemá vysvětlovací ani prediktivní schopnost. Jejím účelem je určení předmětu a není definicí dostatečnou (Sartori, 2005: 74).

<sup>3</sup> Pojem obediencie lze přeložit jako poslušnost. Jedná se o poslušnost neboli vyhovění autoritě bez ohledu na vlastní názor, hodnoty a morální zájmy. Člověk nepodléhá jen autoritě, ale i sociálnímu tlaku. Regionální strana je tedy poslušná svému regionu a autoritě vně regionu (Vaculík, 2006: 15).

celostátními. Je třeba zdůraznit, že ani regionální filiálky celostátních stran nelze považovat za regionální strany, jelikož nedisponují úplnou mírou organizační autonomie a nejsou tedy samostatnými formacemi. Jejich ideologie, program a tak dále jsou svázány s celostátními stranami a nevystupují jako samostatné jednotky (Strmiska, 2005: 7, 11-12).

Etnické strany se od regionálních liší v tom, že identita a zdroje mají charakter etnický a ne regionální. Nejsou striktně vázány na jasně vymezený region na rozdíl od regionálních stran. Nicméně i regionální strany mohou překračovat hranice jednoho regionu. Tyto strany označujeme jako multiregionální. Regionální strany mohou být (a často jsou) stranami etnickými a naopak. Zde vzniká pojem etnicko-regionální strany. Někteří autoři pojmy regionální a etnické strany více striktně oddělují, ale většina autorů se spíše přiklání k názoru, že rozdíl mezi těmito stranami není tak značný (Kopeček, 2007: 85; Strmiska, 2005: 7).

Dále je nutné zdůraznit, že nelze zaměňovat koncept regionální strany s pojmem regionalistické strany či autonomistické strany. Označení regionalistická či autonomistická strana využíváme, když hovoříme o straně, která má za cíl teritoriálně politickou (re)organizaci nebo teritoriální obranu. Regionální strana ze své podstaty nemusí mít za svůj cíl určitou separaci či integraci. Regionální strany též mohou naopak vykazovat antiregionalistickou nebo antiseparatistickou tendenci a podobně. Tyto strany jsou tedy různorodé. Lze diferencovat jejich vlastnosti, způsob vzniku, postavení a roli v příslušné stranicko-politické soustavě (Strmiska, 2005: 8-9). Strmiska rozlišuje jedenáct základních modelů regionální strany. Jeden z modelů je například strana, „která vznikla a vyvíjela se jakožto čistá, autentická autonomistická strana, jako strana teritoriální obrany, vzešlá z konfliktu centrum versus periferie“ (Strmiska, 2005: 10). Politické strany nevznikají jen na základě konfliktu centrum versus periferie, ale i na základě několika dalších konfliktů. O tomto problému pojednává následující podkapitola. Avšak pro regionální strany je stěžejní právě toto štěpení. Úplným opakem tohoto modelu je „regionální, či spíše kvaziregionální strana, jež regionální charakter získala dodatečně a v důsledku zásadní proměny teritoriálně-politického uspořádání, resp. státních hranic (rozdělení či anexe daného území/regionu, sloučení různých teritoriálních útvarů v rámci nového státu atp.), vyvolané exogenními faktory“ (Strmiska, 2005: 10).

## **2.2 Teorie cleavages**

Jeden z možných výkladů teorie cleavages je, že ve společnosti se formují konflikty, nositelkami těchto konfliktů jsou poté politické strany. Historické konfliktní linie neboli

cleavages podle norského politologa Steina Rokkana mají tedy svůj základ v rozdělení společnosti. Různé sociální skupiny mají odlišné cíle, které se transformují do programů politických stran. Konfliktní linie jsou opozicí uvnitř populace na určitém území (Stojarová, 2003). Rokkan vymezuje čtyři základní štěpné linie. Těmi jsou – centrum versus (dále jen vs.) periferie, stát vs. církev, město vs. vesnice, vlastníci vs. pracující. Štěpení církev vs. stát plyne z národní revoluce. Národní revoluce je „konfliktem mezi národním, kulturním, jazykovým, náboženským apod. centrem (většinou) a okrajem (menšinou)“ (Kubát, 2004: 228-229). Církev představují stoupenecí církevního vlivu ve společnosti a stát stoupenecí laicizace a sekularizace. Z národní revoluce též vychází štěpení centrum vs. periferie. V tomto případě stojí centralisté proti autonomistům. Zbylé dvě štěpení vychází z průmyslové revoluce. Průmyslová revoluce je konfliktem, který vyplývá ze sociálních faktorů spjatých s modernizací a industrializací. Štěpení vlastníci vs. pracující vychází z konfliktu mezi držiteli výrobních prostředků a námezdně pracujícími. U štěpení město vs. venkov dochází k rozporu mezi agrárními nebo ekologickými zájmy a městskými zájmy. Rozdíly mezi štěpnými liniemi narůstají, až dosáhnou kritického zlomového bodu. Štěpné linie se institucionalizují a participují na procesu budování politického systému (Kubát, 2004: 228-229).

Podle Klause von Beymeho je vznik politických stran na základě čtyř konfliktních linií příliš zjednodušující. Na základě těchto čtyř konfliktních linií staví Beyme své schéma deseti konfliktních linií. Jedná se o liberalismus proti starému režimu, konzervativce, dělnické strany proti občanskému systému, agrární strany proti průmyslovému systému, regionální strany proti centralistickému systému, křesťanské strany proti laickému systému, komunistické strany proti „sociáldemokratiismu“, fašistické strany proti demokratickému systému, protestní občanské strany proti byrokratickému systému sociálního státu a ekologická hnutí proti společnosti růstu a spotřeby. Je nutné podotknout, že ani jeden z těchto dvou přístupů není univerzálně aplikovatelným modelem. Existuje více přístupů vysvětlujících vznik politických stran (Fiala – Strmiska, 2009: 59-60).

### **2.2.1 Koncept stranické rodiny**

Stranické rodiny sdružují politické strany s podobnou ideologicko-programovou totožností. Koncept stranických rodin byl teoreticky propracován až v závěru 20. století. V roce 1980 vyšlo dílo *Parties et familles politiques* Daniela Louise Seilera. Ovšem větší ohlas a vliv na politickou teorii mělo dílo Klause von Beymeho *Parteien in westlichen Demokratien* z roku 1982. Beyme vymezil deset stranických rodin. Vymezení provedl na základě analýzy

politických stran v západní Evropě. O stranických rodinách hovořil také jako o duchovních rodinách.<sup>4</sup> Beyme vymezil liberální a radikální, konzervativní, dělnické (sociálnědemokratické a socialistické), regionální a etnické, agrární, křesťanskodemokratické, komunistické, extrémně pravicové a ekologické stranické rodiny. Beyme provedl kategorizaci na základě toho, jak jednotlivé rodiny historicky vznikaly a jak se proměňovaly v čase. Také zohledňoval působení konfliktních linií, které identifikoval již zmíněný Stein Rokkan. O deset let později Beyme vymezil členění stranických rodin pro postkomunistické země střední a východní Evropy, mezi nimiž byly též regionální a etnické strany (Hloušek – Kopeček, 2010: 15-17).

Podnětem pro vznik stranické rodiny regionálních a etnických stran byl střet mezi centrem a periferií. O střetu mezi centrem a periferií lze hovořit od doby počátku budování moderního státu a národa, kdy docházelo k centralizaci státu, a dominantní pozici získávala většinová etnika. Ideová orientace etnicko-regionálních subjektů závisí na prostředí regionu. Strany se ideově orientují například podle toho, zda v regionu působí daná strana jako hegemonní, nebo v regionu působí více konkurenčních stran. Dále podle rozvinutosti daného regionu, jestli je region spíše industrializovanější a urbanizovanější nebo rurálnější. Strany se též mohou ideově orientovat na základě samotné orientace centra. Pokud je například centrum pravicové, periferie z pragmatických důvodů se vymezí levicově. Z toho vyplývá, že etnické a regionální strany nelze všeobecně zařadit na pravolevé škále. Jejich hlavní ideou je uznání, respektování a ochrana jejich národa, etnika či regionu (Kopeček, 2007: 86-88).

Stranická rodina regionálních a etnických stran si vybuodovala svou mezinárodní strukturu. V roce 1981 vznikla Evropská svobodná aliance (EFA), která je společnou platformou regionálních a etnických stran na evropské úrovni. Základními hodnotami EFA je boj za demokracii a sebeurčení pro národy bez státu a hájící regiony Evropy. EFA odmítá násilné metody politického boje a krajně pravicové postoje. Od roku 2004 působí jako evropská politická strana. Avšak členy jsou většinou strany, které jsou ve svých státech málo významné a marginální. Významnější strany vstupují do mezinárodních struktur jiných stranických rodin. Ne všechny regionální a etnické strany ve středovýchodní Evropě jsou součástí mezinárodních stranických struktur (Kopeček, 2007: 92).

---

<sup>4</sup>Duchovní spřízněnost Beyme odvozoval od společně sdílených hodnot a norem a základních programových principů (Hloušek – Kopeček, 2010: 15-17).

### 2.3 Trianonská smlouva

Jak jsem již v úvodu zmínila, po ustanovení Trianonské smlouvy zůstala žít ve vybraných zemích početná maďarská menšina a na základě toho vznikly v těchto zemích maďarské regionální strany a proto je potřeba provést operacionalizaci pojmu Trianonská smlouva.

Trianonská mírová smlouva byla podepsána 4. 6. 1920 na zámku Velký Trianon ve Francii. Tato smlouva byla jednou ze smluv, která uzavírala výsledky první světové války. Kodifikovala rozpad mnohonárodnostního postfeudálního Uherska a vznik nástupnických národních států. Smlouva uznala vznik Maďarského království jako prvního samostatného a svobodného státu maďarského národa. Dále potvrdila definitivní hranice se sousedními státy. Zakázala restaurovat dynastii Habsburků na maďarský trůn a vést iredentistickou a revizionistickou politiku a propagandu proti sousedním státům a podobně. Účastníci mírové konference si uvědomovali, že v Evropě nelze stanovit etnicky čisté hranice a proto Trianonská smlouva zavazovala nástupnické státy zabezpečovat etnickým menšinám na svém území základní menšinová práva. Maďarský stát byl proti verzi mírového uspořádání, která byla přijata. Považoval a dodnes považuje Trianonskou smlouvu za „trianonskou křivdu“. Velké množství Maďarů se ocitlo mimo hranice svého nově vzniklého státu (Handžárik, 2009: 3-4, 15-16).

Počet těchto Maďarů dosahoval tří milionů. V Rumunsku zůstalo 1,6 milionů, v Československu kolem jednoho milionu a v Jugoslávii 0,6 milionů Maďarů. Maďarské království se také muselo vzdát 71,5 % území historických Uher (Němec, 2010: 54-55; Romsics, 2009: 219). Maďarští revizionisté a fašisté požadovali, aby území států, na kterých zůstala maďarská menšina, byla připojena k etnickému Maďarsku. Trianonská smlouva i po převratu v roce 1989 je nadále jedním z ústředních témat regionálních maďarských politických stran. Po roce 1989 došlo dokonce k velkému oživení maďarského boje proti Trianonu (Handžárik, 2009: 3-4, 15-16). Platnost Trianonské smlouvy byla potvrzena podpisem mírových smluv na Pařížské mírové konferenci v roce 1947 (Romsics, 2009: 226).

## 3 Slovensko

### 3.1 Politický a volební systém Slovenska

Slovensko je parlamentní republikou. Do jednokomorové Národní rady Slovenské republiky se volí proporčním volebním systémem v jednom celostátním obvodu na čtyřleté volební období. Volí se na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním podle zásady poměrného zastoupení. Volit do Národní rady mohou občané Slovenské republiky, kteří dosáhli věku 18 let. Pasivní volební právo mají občané Slovenska s trvalým pobytem na území Slovenska, kteří v den voleb dosáhli minimálního věku 21 let. Volit lze i korespondenčně ze zahraničí. Uplatňují se vázané kandidátní listiny. Získané hlasy se přepočítávají na mandáty za pomoci Hagenbach-Bischoffovy kvóty. V Národní radě je obsazováno 150 křesel (Central Intelligence Agency b<sup>5</sup>; Maděra, 2012: 3-4; Just, 2006).

### 3.2 Regionální politické strany na Slovensku

Skoro půlmilionová maďarská menšina, která žila a žije nerovnoměrně rozprostřena převážně na jižním Slovensku, byla po vzniku samostatné Slovenské republiky reprezentována několika politickými subjekty. Slovensko můžeme považovat za jeden ze států střední Evropy, kde žije početná etnická menšina. Menšina tvoří přes deset procent obyvatelstva a řadí se mezi důležitý společensko-politický problém. Po vzniku samostatné Slovenské republiky byly přijaty nové verze zákonů, které nereflektovaly práva menšin a byly v rozporu s evropskými normami. Protimenšinové postoje slovenské vlády a politických subjektů byly negativně hodnoceny i ze strany Evropské unie (Hloušek – Kopeček, 2010: 242; Irmanová, 2005: 254).

Několik maďarských formací nenabýlo za svého působení většího významu. Jedná se například o nacionálně orientovanou Maďarskou lidovou stranu (MĽS), která se ve svém programu zasazovala o prosazení křesťanských mravních hodnot, ideje národního smíření, sociálního tržního hospodářství a demokracie. Byla proti národní diskriminaci, odnárodňování a odsuzovala rasový, národní, jazykový nebo náboženský fundamentalismus. Strana však nevyvíjela žádnou politickou činnost. Dále lze zmínit Maďarské lidové hnutí pro smíření a prosperitu (MĽHZP), založené v roce 1995. MĽHZP se jako jediné hnutí orientovalo od roku 1998 na spolupráci s Mečiarovým Hnutím za demokratické Slovensko (HZDS). Avšak tato orientace hnutí v maďarské stranické reprezentaci izolovala a dala vzniknout rozporům přímo

---

<sup>5</sup> Central Intelligence Agency (b). *Europe: Slovakia* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/lo.html>, 23. 1. 2015).

uvnitř maďarské politické obce. V roce 1999 se hnutí transformovalo na stranu a změnilo název na Stranu maďarských socialistů (SMS). Strana se začala distancovat od HZDS. Stejně jako MĽS nevyvíjela téměř žádnou politickou činnost a v roce 2005 zanikla (Kopeček, 2007: 443-445).

### **3.3 Strana maďarské koalice (SMK)**

Od počátku samostatnosti Slovenské republiky působily v zemi tři relevantní politické strany reprezentující maďarskou národnostní menšinu. Jedná se o Maďarské křesťansko-demokratické hnutí (MKDH), Spolužití a Maďarskou občanskou stranu (MOS). Jednotlivé strany měly rozdílné představy o podobě samosprávného systému.<sup>6</sup> Po vzniku samostatné Slovenské republiky byl v čele MKDH Béla Bugár, v čele Spolužití Miklós Duray a László A. Nagy byl předsedou strany MOS. Politický subjekt Spolužití byl populisticky orientován a MKDH se řadilo spíše k umírněnému křídlu. Spolužití a MKDH se spojily ještě před vznikem samostatné Slovenské republiky v roce 1990 do koalice. Od roku 1993 subjekty usedaly v opozici. V roce 1994 došlo k integraci MKDH, Spolužití a MOS do Maďarské koalice (MK). Strana MOS vstoupila do koalice z pragmatických důvodů, v předchozích volbách nebyla schopna překročit volební klauzuli. Bylo podstatné, aby strany zaujaly společný postoj v důležitých otázkách, zejména v otázce podoby samosprávného systému. Dalším důvodem založení Maďarské koalice byla snaha neštěpit maďarské hlasy. Maďarské politické subjekty si od počátku samostatnosti Slovenské republiky získaly stabilní voličskou podporu, která se pohybovala okolo deseti procent. Předsedové těchto tří stran a předseda MĽS Gyula Popély ihned po vzniku Slovenské republiky vyjádřili své znepokojení v memorandu určeném Radě Evropy. Nesouhlasili s podobou Ústavy Slovenské republiky. Preambule ústavy kladla důraz na národní a nikoliv občanský princip. V preambuli je uvedeno „My, národ slovenský“. Slovenština byla ustanovena jako jediný státní jazyk. Dále nesouhlasili s nastavením menšinového školství, s podobou samosprávy a podobně (Irmanová, 2005: 254-255, 260; Kopeček – Urubek, 2000: 96).

V roce 1994, kdy byl odvolán premiér Vladimír Mečiar a byla vytvořena nová vláda v čele s Jozefem Moravčíkem, se subjekty zúčastňovaly významných opozičních akcí. Politické strany reprezentující maďarskou národnostní menšinu tedy ihned se vznikem samostatné republiky využily svůj potenciál a možnost aktivní participace v politice naplno. Své stížnosti

---

<sup>6</sup> „Koncept samosprávy/autonomie vychází z myšlenky decentralizace autority a ochrany jedinců a/nebo skupin proti nelegitimní intervenci ze strany státu nebo jiných společenských aktérů“ (Dančák – Fiala, 2000: 182).



směřovaly především k mezinárodním organizacím (Kopeček – Urubek, 2000: 96; Hloušek – Kopeček, 2010: 243). Ve volbách v roce 1994 získala MK 10,18 % hlasů. Menšiny neměly automatický nárok na politické zastoupení. I přes volební úspěch byla koalice marginalizována ze strany vlády (zejména poté, kdy na postu předsedy vlády nahradil Jozefa Moravčíka opět Vladimír Mečiar) a politických subjektů. Představitelé slovenských politických stran odmítali s koalicí komunikovat. Ač se MK stala třetím nejsilnějším politickým subjektem na Slovensku, premiér Mečiar prohlásil, že si neumí představit spolupráci s Maďary.<sup>7</sup> Ondrej Dostál uvádí jako jeden z možných důvodů nedostatečné komunikace s Maďarskou koalicí to, že jednotlivé regionální strany koalice nebyly schopny se dostatečně distancovat od myšlenky autonomie ve smyslu územní autonomie a panovala tedy obava z možného maďarského iredentismu<sup>8</sup> (Irmanová, 2005: 257, 261; Hunčík, 1999: 216). V roce 1998 politická situace vynutila vznik Strany maďarské koalice. SMK (též SMK-MKP) vznikla ještě před volbami v roce 1998. (Kopeček – Urubek, 2000: 96; Hloušek – Kopeček, 2010: 243).

MKDH, Spolužití a MOS paralelně se vznikem SMK zanikly. Strana vznikla v reakci na novelizaci volebního zákona, který kandidaturu koalic označil za bezúčelnou. Novelizace volebního zákona nastavila vyšší uzavírací klauzuli pro koalice. Koalice složená ze dvou stran musela překročit desetiprocentní uzavírací klauzuli. Koalice ze tří stran musela překročit patnáctiprocentní uzavírací klauzuli ad. Bylo zavedeno takzvané vnitrokoaliční kvórum. Upustit od koalice a vytvořit jednotnou stranu mělo svůj smysl, protože uzavírací klauzule pro strany byla pět procent. Přes některé předešlé spory nebyl problém pro MKDH, Spolužití a MOS sloučit se do jedné strany. Předsedou strany se stal Béla Bugár. SMK se ukázala jako jedna z nejstabilnějších stran ve slovenské politické scéně po dobu následujících deseti let. Žádný z významných členů stranu neopustil a strana vykazovala stabilní volební výsledky. Měla také částečnou podporu ze strany občanů slovenské národnosti<sup>9</sup> (Černocho – Husák – Schütz – Vít, 2011: 206-207; Just, 2006). Strana svou předvolební kampaň v roce 1998 cílila zejména na maďarské obyvatelstvo. Kampaň probíhala především v místech s převahou maďarských voličů. Kampaň nelze označit jako celostátní. V podobném duchu pokračovala

---

<sup>7</sup> Ovšem MK též nebyla ochotna spolupracovat s Mečiarovým HZDS (Hunčík, 1999: 216).

<sup>8</sup> I přes předložené návrhy Maďarské koalice o územním a správním členění byl v roce 1996 Národní radou Slovenské republiky odsouhlasen návrh zákona, který zrušil okresy vzniklé v roce 1990 a vytvořil okresy nové. Nevznikl ani jeden okres s převahou maďarského obyvatelstva (Irmanová, 2005: 262).

<sup>9</sup> Slovenský politik Peter Zajac tento fakt dokazuje na tom, že strana nikdy neměla antidemokratické, nacionalistické tendence a u této strany nebyly známy korupční skandály (Irmanová, 2005: 279).

strana i u předvolebních kampaní v následujících letech. Opět se snažila oslovit zejména maďarské voliče a uspořádala několik menších mítinků (Kopeček, 2007: 469, 474).

Ve volbách v roce 1998 strana zaznamenala veliký úspěch, když vstoupila do koaliční vlády Mikuláše Dzurindy. SMK získala 9,12 % hlasů a 15 mandátů. Strana nesouhlasila s Mečiarovou politikou. Strana se zasadila o zrušení některých diskriminačních zákonů, které byly přijaty za vlády Vladimíra Mečiara.<sup>10</sup> Ve volebním období 1998 až 2002 bylo naplněno několik bodů z programového prohlášení vlády, které SMK považovala za prioritní, avšak SMK nebyla spokojena s výslednou podobou některých těchto zákonů.<sup>11</sup> V roce 1999 žádala SMK opět revizi ústavy a zejména preambule, která podle koalice nekladla dostatečný důraz na občanský princip. Tento návrh nedokázala strana prosadit. Většinu návrhů ze strany SMK vládní koalice odmítla. Avšak krizi ve vládní koalici vyvolala až schválená reforma veřejné správy z roku 2001. SMK požadovala vznik územního celku s většinovým maďarským obyvatelstvem. S tímto návrhem většina vládní koalice nesouhlasila. SMK přišla s mnoha alternativami územního členění a byla ochotná udělat mnoho ústupků, ale vládní koalice přijala model osmi vyšších územních celků (VÚC) a osmi krajů, který vůbec nerefletoval požadavky SMK a v žádném regionu netvořili Maďaři většinu. V závislosti na tom SMK pohrozila odchodem z vládní koalice. Nakonec SMK pod podmínkou přijetí několika navrhovaných úprav v jiných zákonech ve vládní koalici setrvala. Své setrvání odůvodnila také tím, že odchodem z koalice by ohrozila vstup Slovenska do EU a NATO. Vliv na setrvání strany ve vládní koalici mělo i prohlášení a obavy z možné nestability země několika představitelů EU. Novelizaci zákona o veřejné správě označila SMK za otázku do budoucna (Irmanová, 2005: 273-277).

V roce 2002 získala v parlamentních volbách více než jedenáct procent hlasů a podruhé vstoupila do vládní středo-pravicové koalice Mikuláše Dzurindy. O rok později byl opět zvolen předsedou strany Béla Bugár. Velký úspěch zaznamenala v prvních volbách do Evropského parlamentu v roce 2004, kdy získala 13,24 % hlasů a dva mandáty. Opět tím byla

---

<sup>10</sup> V roce 1995 třetí Mečiarova vláda předložila návrh zákona o státním jazyce ve všech oblastech života a parlament ho schválil. Tento zákon nahradil zákon o úředním jazyce z roku 1990, který umožňoval používat menšinové jazyky při úředním styku. Nový zákon negativně ovlivnil i vydávání publikací v jiném než státním jazyce a svobodu médií. V roce 1998 Mečiarova vláda v parlamentu prosadila návrh zákona o komunálních volbách. Zákon ustanovil volbu kandidátů v komunálních volbách podle národností. Tento zákon byl ihned po volbách ve stejném roce novelizován a národnostní princip byl zrušen (Dančák – Fiala eds., 2000: 131, 134).

<sup>11</sup> Například byl podle SMK v nedostatečné podobě schválen zákon o používání menšinových jazyků. Po nátlaku SMK byla schválena v roce 2001 Evropská charta menšinových a regionálních jazyků v takové podobě, se kterou SMK souhlasila. Charta například umožnila vystupovat při soudním jednání ve svém jazyce (Irmanová, 2005: 273).

potvrzena stabilita voličské podpory. V roce 2006 zopakovala svůj volební výsledek z roku 2002 a získala 11,68 % hlasů, tedy 20 mandátů. Avšak v tomto roce usedla do opozice (Černochoch – Husák – Schütz – Vít, 2011: 206-207; Hloušek – Kopeček, 2010: 244). Vítězná levicově-populistická strana Smer vytvořila vládní koalici s antimaďarskou Slovenskou národní stranou<sup>12</sup> a s HZDS. Předsedou vlády se stal Robert Fico. SMK vyjádřila obavy z nacionalistické orientace nové vlády a dala najevo, že o každém negativním kroku nové vlády bude informovat mezinárodní společenství (Pástor, 2011: 195). V roce 2007 následovala výměna na postu předsedy strany a ve straně začaly vznikat rozpory. Novým předsedou se stal Pál Csáky. Tyto rozpory vedly ke vzniku nové strany Most-Híd (viz níže). Poslední úspěšné volby proběhly v roce 2009. Ve volbách do Evropského parlamentu strana získala 11,33 % hlasů a dva mandáty, přestože strana svůj volební program předložila na poslední chvíli a nelze ho považovat za plnohodnotný. Ve volbách v roce 2010 strana zaznamenala značný propad a získala pouhých 4,33 % hlasů. Značná část její voličské základny začala volit Most-Híd. Poprvé za dvanáct let se nedostala do Národní rady (Černochoch – Husák – Schütz – Vít, 2011: 206-207; Hloušek – Kopeček, 2010: 244). Volební klauzuli nedokázala strana překročit ani v předčasných parlamentních volbách v roce 2012. Získala 4,28 % hlasů. Lepší výsledek si strana zajistila ve volbách do Evropského parlamentu 2014. Se ziskem 6,53 % hlasů obsadila jeden mandát (Štatistický úrad Slovenskej republiky).<sup>13</sup> V témže roce za stranu SMK kandidoval Gyula Bárdos na post prezidenta. Bárdose volili zejména občané v okresech na jižním Slovensku. Ve čtyřech okresech získal nejvyšší počet hlasů<sup>14</sup> (Electoral Geography a).<sup>15</sup>

---

<sup>12</sup> Tehdejší předseda SNS Ján Slota je známý svými nacionalistickými a vulgárními projevy vůči maďarské národnostní menšině. Samotná SNS se od těchto výroků nedistancovala (Pástor, 2011: 196).

<sup>13</sup> Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Volby a referendá* ([http://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/elections/!ut/p/b1/jZBND4lwDIZ\\_0soYMI4Dhc1MGB8i7mI4GIMR8GD8\\_QLiOWFvTZ8nb1ukUY1037zaa\\_Nsh765T712z5VUNAgSBIIDsfRBVQcqUetjm1gicRgB-FIPZzzx8WmSb0GUTMX5jlhAnMU3AJMffQozn8ThJk-jcRxiWkgXA3zzw5hx4kkAKmMHBOOH3M9sG5j93\\_6GAIPvKlz4BmAl\\_4j0jJgumAHTi9eep1bWGAGpisSPnQX9OgOY9XQihT5A47wKd4!/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1ZMUDhCQjFBMDBTTTkwSVZTNFRPODcyNVAY/](http://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/elections/!ut/p/b1/jZBND4lwDIZ_0soYMI4Dhc1MGB8i7mI4GIMR8GD8_QLiOWFvTZ8nb1ukUY1037zaa_Nsh765T712z5VUNAgSBIIDsfRBVQcqUetjm1gicRgB-FIPZzzx8WmSb0GUTMX5jlhAnMU3AJMffQozn8ThJk-jcRxiWkgXA3zzw5hx4kkAKmMHBOOH3M9sG5j93_6GAIPvKlz4BmAl_4j0jJgumAHTi9eep1bWGAGpisSPnQX9OgOY9XQihT5A47wKd4!/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1ZMUDhCQjFBMDBTTTkwSVZTNFRPODcyNVAY/), 14. 1. 2015).

<sup>14</sup> Jedná se o Dunajskou Stredú, Komárno, Nové Zámky a Rimavskú Sobotu (Electoral Geography a).

<sup>15</sup> Electoral Geography a. *Slovakia. Presidential Election 2014* (<http://www.electoralgeography.com/new/en/countries/s/slovakia/slovakia-presidential-election-2014.html>, 5. 2. 2015).

### 3.3.1 Ideově-programová orientace SMK

SMK je prozápadní<sup>16</sup> stranou, která zastává křesťansko-demokratické, konzervativní a liberální hodnoty a lze ji označit jako pravostředovou. Se vznikem SMK v roce 1998 byl schválen i nový volební program strany. Program byl sice obsáhlý, ale celkem obecný. Strana se zasazovala zejména o dodržování lidských práv a svobod, o prosazování zájmů menšin a jejich právního a politického postavení (Irmanová, 2005: 272; Hloušek – Kaniok, 2007: 38). Hlavní postavení ve volebních programech strany vždy měla otázka maďarské menšiny a jejich práv. Strana ovšem nedělala rozdíly mezi respektováním práv maďarské menšiny a jiných menšin. Strana volala po posílení etnických menšin na Slovensku, po ochraně jejich kulturního dědictví a byla proti jakékoliv formě diskriminace. K dosažení těchto cílů a artikulaci požadavků maďarské menšiny bylo třeba přijmout lepší institucionální opatření. Strana volala zejména po vzniku funkce ombudsmana pro záležitosti menšin a speciálního výboru zabývajícího se problémy menšin. Ve volebním programu v roce 2002 strana volala po novelizaci zákona o veřejné správě, vyzdvihovala vzdělávání v mateřském jazyce, vytvoření maďarského biskupství a podobně. O rok později se straně povedlo prosadit v parlamentu zákon o zřízení maďarské univerzity v Komárně. A o dva roky později strana prosadila dodatek ke koaliční smlouvě, který zajišťoval to, že zákon, který postoupí z vlády k projednání parlamentu, musí být odsouhlasen všemi koaličními partnery. Důležitou roli ve volebním programu strany z roku 1998 a 2002 měl zemědělský sektor a to zejména otázka převodu půdy neidentifikovaných vlastníků do správy obcí. V roce 2006 důležitou součástí volebního programu tvořila formulace požadavku zřízení Maďarské univerzity, která by měla být součástí maďarského vzdělávacího systému a měla by chránit maďarský jazyk a kulturu. Dále strana kladla důraz na vyšší míru decentralizace Slovenska (Černocho – Husák – Schütz – Vít, 2011: 207-208; Irmanová, 2005: 280; Kopeček, 2007: 473,476).

Volební program pro všeobecné volby 2010 byl v mnoha ohledech stejný jako předchozí volební programy od doby etablování strany. Rozdíl byl v tom, že v tomto volebním programu již strana dokázala předložit a zformulovat jasnou vizi budoucnosti. Také vnímání strany na plnění zájmů menšiny ze strany státu se změnilo. Strana zaujala více negativní postoj a začala upozorňovat na probíhající asimilaci maďarské menšiny. SMK zdůraznila, že

---

<sup>16</sup> SMK byla zastáncem slovenské integrace do EU a Severoatlantické aliance (NATO). Integraci do těchto struktur považovala za záruku ochrany menšiny, bezpečnosti a stability. Tuto vizi měla uvedenou i ve svém volebním programu. Dále považovala za důležité budování dobrých vztahů a uzavírání bilaterálních smluv mezi Slovenskem a Maďarskem a podporovala aktivity spojené s mezinárodními organizacemi OSN, OBSE a Radou Evropy. Strana volala po co nejrychlejší přijetí společné měny Eura a byla jedním ze zastánců přijetí Turecka do EU (Kopeček – Urubek, 2000: 97; Černocho – Husák – Schütz – Vít, 2011: 208).

je potřeba, aby všichni občané mohli používat svůj mateřský jazyk a posilovat svou národní identitu. Volební program se také zaměřil na druhou největší menšinu na Slovensku. Druhou největší menšinou jsou Romové. Stát by se měl snažit o větší míru integrace Romů do většinové populace země. A celkově by Slovensko a Maďarsko mělo mezi sebou více spolupracovat. Na rozdíl od předchozích volebních programů byla strana v roce 2010 schopna formulovat nejen své požadavky, ale i nástroje k dosažení těchto požadavků (Černochoch – Husák – Schütz – Vít, 2011: 208-209).

Ve volebním programu pro rok 2012 strana zdůrazňuje potřebu posílení místní a regionální samosprávy a rozvoj menšinových práv. Volební program není zaměřen jen na práva menšin, ale také například na ekonomiku. Je potřeba snížit rozpočtový deficit a spustit udržitelný růst ekonomiky. Krizi lze řešit jen za pomoci sociálně tržního hospodářství. Strana se zasazuje o rozvoj infrastruktury a to zejména na jižním Slovensku. Například strana prosazuje obnovení přímého železničního spojení mezi Banskou Bystricou a Budapeští. SMK také prosazuje obnovení průmyslového výrobního potenciálu na jižním Slovensku za použití alternativních zdrojů energie. Také se zaměřuje na rozvoj venkova, ochranu životního prostředí, sociální politiku a tak dále. SMK obhajuje důležitost vzdělávání v mateřském jazyce a také obhajuje církevní školy a jejím cílem je společenské uznání křesťanské výchovy. Volební program pro rok 2012 je komplexní a strana se zabývá problémy do hloubky (Portál strany SMK-MKP).<sup>17</sup>

Na evropské úrovni se SMK nezapojila do Evropské svobodné aliance sdružující především regionální a etnické strany, ale do Evropské lidové strany. Evropská lidová strana je mezinárodně více významnou stranou než EFA (Kopeček, 2007: 478).

### **3.4 Spolužití a Maďarské křesťanskodemokratické hnutí**

#### **3.4.1 Charakteristika a vývoj**

Zakladatelem a předsedou Spolužití od svého vzniku v roce 1990 až do zániku roku 1998 byl Miklós Duray. M. Duray měl v otázce postavení maďarské menšiny radikální postoje. Trianonskou mírovou smlouvu označoval za „násilnické mezinárodní rozhodnutí“. Zpochybňoval stávající maďarsko-československé hranice. Strana se při vzniku prezentovala nejen jako obhájce práv maďarské menšiny, ale jako obhájce všech menšin tehdejšího

---

<sup>17</sup> Portál strany SMK-MKP (2012). *VOLEBNÝ PROGRAM STRANY MAĎARSKEJ KOALÍCIE, 2012* (<http://www.mkp.sk/sk/clanky/tlacove-spravy/2012/01/31/volebny-program-strany-madarskej-koalicie-2012>, 14. 2. 2015).

Československa a hodnot demokracie. Díky spolupráci s dalšími národnostními menšinami měla strana celostátní charakter. Duray se snažil navázat spolupráci s představiteli ostatních menšin, například s polskými politiky z Těšínska. Hnutí deklarovalo (jak samotný název vypovídá) harmonické soužití mezi Slováky a Maďary. Dále hnutí deklarovalo jako hlavní cíl prosazení a ochranu kolektivních práv menšin. Hnutí pracovalo s termínem „národní menšina“ a nepoužívalo termín „národnostní menšina“.<sup>18</sup> Tento termín považoval Duray za urážlivý. Následně po vzniku samostatné Slovenské republiky začal Duray odmítat i termín menšina. Již na zakládajícím kongresu v roce 1990 byla podepsána koaliční smlouva s Maďarským křesťanskodemokratickým hnutím. MKDH vystupovalo jako reprezentant maďarských katolíků a též vzniklo v roce 1990. MKDH založili maďarští katoličtí intelektuálové žijící na Slovensku. Ve svém programu se MKDH vymezilo jako duchovní společenství stejně smýšlejících lidí. Prvním předsedou byl Kálmán Janics. Poté byl od roku 1991 dlouholetým předsedou Béla Bugár. Spolužití i MKDH patřily k zastáncům federativního uspořádání státu. Obě strany se stavěly proti rozpadu Československa a vzniku samostatného Slovenska. Jak již bylo řečeno, nesouhlasily ani se schválenou podobou slovenské ústavy. Zde se projevila již zmíněná rozdílnost mezi těmito dvěma stranami. Poslanci MKDH se při hlasování o deklaraci o svrchovanosti zdrželi hlasování a naopak poslanci Spolužití hlasovali proti deklaraci. Podle těchto stran nová ústava nezajišťovala demokratičnost národní ideje. Nevycházela z práva národů stejné identity na sebeurčení a nezabezpečovala všestrannou ochranu menšin žijících v rámci státu. Rok 1993 vedl k radikalizaci aktivit Spolužití a MKDH. Toto období lze označit za období vyhrcoené nacionalistické konfliktní linie. Strany se několikrát obrátily na Radu Evropy s problémem porušování menšinových práv na Slovensku. Zákon v tehdejší Slovesku neumožňoval

---

<sup>18</sup> Národnostní menšina je společenstvím občanů žijících na území jednoho státu, odlišující se od ostatních občanů například etnickým původem, jazykem, kulturou a podobně. Národnostní menšina tvoří početní menšinu obyvatelstva. Tito obyvatelé se hlásí k jiné národnosti než většina obyvatel daného státu (Vláda České republiky. *Národnostní menšiny* (<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/narodnostni-mensiny-15935/>), 20. 1. 2015).

Podle slov Miklóse Duraye při jeho vystoupení na 11. společné schůzi Federálního shromáždění 9. ledna 1991 byl termín národnostní a etnické menšiny použit v předloženém návrhu Listiny. Avšak v mezinárodních, anglických dokumentech se vždy používá termín national minority neboli národní menšiny. Pojem národnost je podle jeho slov produktem tzv. leninské národnostní politiky a tento pojem je nesmyslný. Všichni lidé patří k národu, a proto tedy mají národnost neboli příslušnost k určitému národu. A tuto příslušnost nelze označit za menšinovou nebo většinovou. Nepoužívá se termín národnostní většina, ale národ. Pojem národnostní menšina by tedy neměl být používán a měl by být zaměněn za pojem národní menšina (Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. *Středa 9. ledna 1991* (<http://www.psp.cz/eknih/1990fs/slsn/stenprot/011schuz/s011019.htm>), 20. 1. 2015)).

například používat jméno a příjmení v mateřském jazyce, byly odstraňovány dvojjazyčné názvy obcí a ulic (Kopeček, 2007: 445-450; Kopa, 2008; Öllös, 2008: 63).

Zástupci stran se pokoušeli prosadit ústavní zákon o právním postavení národních menšin a etnických skupin. Národní menšiny a etnické skupiny by měly získat kulturní, školskou a územní autonomii. Stát by neměl omezovat princip samosprávy a sebeurčení. Byla zde řešena otázka kolektivních a individuálních práv, politický status menšiny jako celku a podobně. Ústavní zákon byl napsán v souladu s principy občanských práv dodržovaných Radou Evropy, KBSE, OSN a Evropského společenství. V návrhu ústavního zákona byla vymezena práva menšin, která se týkala svobodného užívání mateřského jazyka ve všech oblastech soukromého i veřejného života, vzdělávání se ve vlastním jazyce, svobodného sdružování se s příslušníky vlastního národa, vlastního parlamentního zastoupení, vybudování vlastní samosprávy. Plná podoba dvojjazyčnosti by měla být uplatněna v oblastech, kde žije více než 20 % obyvatelstva patřícího k národní menšině a částečná podoba dvojjazyčnosti by měla být uplatněna v oblastech s více než pěti procenty obyvatelstva patřícího k národní menšině<sup>19</sup> (Irmanová, 2005: 255-257; Pástor, 2011: 131). Situaci ještě více vyhroutil memorandum zpracované MKDH a předané Evropskému parlamentu. Dle memoranda na Slovensku působily vyhrocené antimenšinové nálady a docházelo k asimilaci Maďarů na jižním Slovensku. Strana požadovala zavedení pozitivní diskriminace<sup>20</sup> Maďarů (Kopeček, 2007: 445-450).

### **3.4.2 Spolupráce Spolužití a MKDH**

Spolužití a MKDH spolupracovaly od počátku své existence. Po vytvoření společné koalice v roce 1990 byla jediným relevantním konkurentem o hlasy maďarských voličů Maďarská nezávislá iniciativa (MNI). Po vzniku samostatné Slovenské republiky se začalo MKDH více emancipovat a postupně vystupovat ze stínu v jakém do roku 1993 bylo. Emancipaci napomohlo křesťansko-konzervativní zaměření strany a zejména silná postava Bély Bugára, který byl od roku 1991 předsedou strany. Béla Bugár si vybuodoval silné postavení a popularitu mezi maďarským voličstvem a dokonce se dostal v žebříčku důvěryhodnosti mezi Maďary před Duraye. Zprvu byly voličské preference obou stran celkem vyrovnané, s mírnou

---

<sup>19</sup> Při plné podobě dvojjazyčnosti by měl být menšinový jazyk používán na tabulích označujících jména obcí, ulic, na vyhláškách a tak dále (Irmanová, 2005: 256).

<sup>20</sup> Cílem pozitivní diskriminace je napravit nerovnoprávnost cílových (znevýhodněných) skupin. Jednou z možností je nastavení kvót. Jedná se o zvýšení účasti cílových skupin v politice, vzdělávacích institucích, zaměstnání a podobně (Střílková, 2005: 18).

převahou Spolužití. V roce 1995 již mělo MKDH navrch nad Spolužitím a dále si budovalo svojí převahu. Podpora MKDH stoupala na úkor Spolužití. MKDH značně posílilo a stalo se nejsilnější maďarskou stranou. Maďarské strany hlasovaly v březnu 1994 pro vyjádření nedůvěry Mečiarově vládě a začaly podporovat novou (menšinovou) Moravčíkovu vládu. V této době nová vláda splnila některé požadavky maďarské reprezentace. Například již zmíněnou možnost používat jména v původním jazyce a používat dvojjazyčné značení obcí (Kopeček, 2007: 450-453; Kopeček, 2000; Rybář, 2011: 78).

S nástupem Moravčíkovy kabinetu se zlepšil postoj k maďarské reprezentaci na politické úrovni. Zlepšily se také vztahy mezi Slovenskem a Budapeští. Stabilizovaly se národnostní politické poměry, avšak na krátkou dobu, než nastoupil opět Mečiarův kabinet (Hunčík, 1999: 216). Ve volbách na podzim roku 1994 se tedy k těmto dvěma stranám přidala Maďarská občanská strana a koalice získala 17 mandátů. Do voleb šly všechny tři strany se svým vlastním volebním programem. MKDH se snažilo využít svůj získaný potenciál a ještě více se vymezit od Spolužití. Vymezit se snažilo vytvořením vlastního parlamentního klubu. V parlamentu tedy působily dva parlamentní kluby – MKDH a Maďarská koalice. Uvnitř Maďarského hnutí vzrůstalo napětí. Přesto v důležitých otázkách až do roku 1998 vystupovala Maďarská koalice jednotně, zejména v kritice Mečiarovy vlády. Mačiarova vláda omezila prostředky na podporu menšinových kultur, provedla reformu územně-správního členění státu a v žádném kraji netvořila maďarská menšina většinu a podobně (Kopeček, 2007: 450-453).

### **3.4.3 Ideově-programová orientace Spolužití**

Spolužití se zaměřovalo na boj proti národní, rasové a náboženské diskriminaci a zásadně odmítalo prosazování národního státu. Snažilo se o prosazení menšinového veta při politickém rozhodování. Národní menšina by měla mít právo výhradního rozhodování v otázkách týkajících se menšin. Politická reprezentace národnostních menšin by měla mít podle strany vlastní samostatný parlamentní orgán, vlastní komoru, ve které by se rozhodovalo o otázkách týkajících se primárně menšin. Dále se Spolužití zasazovalo o uplatňování mezinárodních dohod a občanských a politických práv menšin. Spolužití se označovalo jako konzervativně-liberální formace, avšak reálně prvky této formace nenaplněvalo. Primárně zastávalo menšinové zájmy. Ostatním otázkám se věnovalo jen velmi obecně. Základními body volebního programu byly regionalismus, územní autonomie a s tím spojená samosprávní politika a maximalizace menšinových práv. Autonomie by měla být naplněna zejména v oblasti školství (právo na vzdělání v mateřském jazyce), kultury,



zdravotnictví, územního plánování a rozvoje, stavebnictví nebo ochrany životního prostředí (Kopeček, 2007: 453-456; Öllös, 2008: 69-71).

Mělo by dojít k nápravě opatření minulého režimu, která znevýhodňovala regiony obývané národnostními menšinami. Dokonce strana požadovala právo rozhodujícího slova v otázkách větších státních investic. Spolužití tedy v podstatě usilovalo o decentralizovaný stát s minimálními pravomocemi centra. Stát by také měl maximálně posilovat dobré vztahy s Maďarskem. Spolužití lze označit za radikálně nacionalistickou stranu. Předseda Duray považoval nacionalismus za pozitivní pojem. I když se jedná o konzervativní stranu, tak Spolužití se ke křesťanské tradici vyjadřovalo zcela minimálně. Budovalo styky se stranami v Maďarsku. Nejprve se zaměřilo na budování vztahů s Maďarským demokratickým fórem a po jeho úpadku se zaměřilo na Svaz mladých demokratů (FIDESZ) Viktora Orbána, který je současným premiérem Maďarska. Ač strana radikálně obhajovala zájmy maďarské menšiny, tak nevybočovala z využívání legálních instrumentů k prosazení zájmů (Kopeček, 2007: 453-456; Öllös, 2008: 69-71). Co se týče hospodářství, strana se zasazovala o vytvoření trvale udržitelného sociálně tržního hospodářství, o rozvoj soukromého podnikání a transformaci hospodářských družstev. V sociální politice se strana zaměřila na ochranu rodiny. Ač měla strana demokratické požadavky, tak v programech byl cíl celkové demokratizace země zmíněn jen okrajově. Podle strany demokracie sama o sobě nemůže vyřešit menšinovou otázku (Öllös, 2008: 69-71).

#### **3.4.4 Ideově-programová orientace MKDH**

MKDH se prezentovala jako konzervativní strana zaměřená na křesťansko-demokratické hodnoty. Tyto hodnoty se vyskytují i ve volebním programu strany v podobě morální obrody pojímané v křesťanském duchu. MKDH se zaměřuje na křesťanské hodnoty jako je rodina, ochrana sociálně slabých a podobně. Stranu lze tedy zařadit do ideové rodiny křesťanskodemokratických stran.<sup>21</sup> Pravicová orientace byla proklamována jedním z cílů a tím bylo zabránit levicové orientaci země. Ač stranu lze zařadit mezi pravicové, tak její rétorika byla vedle rétoriky Spolužití méně nacionalistická. Nacionalismus byl dokonce stranou pojímán jako negativní pojem. Strana se též prosazovala o vyšší míru autonomie a samosprávné politiky, ale ne tolik jako Spolužití. Svou křesťanskou orientaci prokázala na požadavku zřízení maďarského katolického biskupství na jižním Slovensku, výuky

---

<sup>21</sup> Přestože měla křesťanskodemokratická MKDH v rámci MK vedle MOS a Spolužití silné postavení a vliv na následný vývoj jejich spolupráce, nelze charakterizovat Maďarskou koalici a následně vzniklou SMK jako křesťanskodemokratickou (Kopeček, 2000).

náboženství ve školách v mateřském jazyce a restituci církevního majetku. Strana se neprosazovala jen o ochranu menšinových zájmů, ale i náboženských zájmů. Primární byla otázka menšinových zájmů, která měla nad těmi náboženskými výsadní postavení (Kopeček, 2007: 456-457; Kopeček, 2000).

MKDH se hlásilo k právnímu státu, pluralismu a ideálu sociálního státu. Strana charakterizovala křesťanskou demokracii jako parlamentní demokracii, vládu lidu a suverenitu lidu. V oblasti hospodářství strana požadovala přeměnu výrobních družstev a napravení křivd spáchaných na rolnících předešlým režimem. Strana se také zasazovala o ochranu životního prostředí. V sociální oblasti se například strana zaměřila na odmítnutí interrupce, vytvoření institutu rodinných lékařů a podobně (Öllös, 2008: 71-72)

### **3.5 Maďarská občanská strana**

#### **3.5.1 Charakteristika a vývoj**

V roce 1989 vznikla MNI. MNI byla první formací reprezentující maďarskou menšinu na Slovensku po 17. listopadu 1989 a zpočátku se vymezovala jako občanská iniciativa a ne politická strana. MNI od počátku spolupracovala s Veřejností proti násilí, která byla obdobou českého Občanského fóra. V roce 1992 se MNI oficiálně transformovala na politickou stranu. Strana přijala název Maďarská občanská strana. Předsedou se stal stejně jako za MNI László Nagy. László Nagy byl předsedou až do roku 1998. Podpora MOS postupem času výrazně klesala. Ve volbách v roce 1992 získala 2,6 % hlasů a nevstoupila do parlamentu. Před vstupem do koalice se stranou Spolužití a MKDH v roce 1994 byla téměř marginalizovanou stranou s minimální voličskou základnou. Nelze opomenout, že i v této koalici mělo Spolužití a MKDH navrch, dokázaly více prosadit své kandidáty. MOS na rozdíl od svých koaličních partnerů nelpěla na územní autonomii a kladla spíše důraz na kulturní a školskou autonomii (Kopeček, 2007: 458-462; Hunčík, 1999: 213-214; Kopa, 2008).

#### **3.5.2 Ideově-programová orientace MOS**

MOS lze definovat jako pravo-středovou liberální stranu. Před vznikem Slovenské republiky usilovala o zachování Československa, které bylo podle strany garancí zájmů maďarské menšiny.<sup>22</sup> MOS definovala demokracii jako zřízení poskytující jen příležitosti, které musí

---

<sup>22</sup> Postoj MK k zachování Československa byl pragmatičtější. Podle předsedy Duraye byla budoucnost Československa problémem zejména Čechů, Slováků a Maďarů se nikdo na názor neptal. MK se k tomuto

občané umět využít. Prioritou strany bylo hospodářské posilnění maďarské menšiny za pomoci participace maďarské menšiny na každé formě privatizace. Podle MOS byly také primární principy fungování právního státu, zásady federalismu, subsidiarity a decentralizace státní moci. Volební program strany z roku 1994 byl celkem obecný a ne moc široký. Základem programu byla svoboda jednotlivce, tolerance a solidarita. Strana kladla důraz na zajištění práv menšin a odmítání asimilace. Stejně jako Spolužití a MKDH byla zastáncem tržního hospodářství. Pokud vezmeme v potaz nacionalistickou rétoriku, MOS byla v tomto směru oproti Spolužití a MKDH značně umírněnější (Kopeček, 2007: 463-464; Hunčík, 1999: 214; Öllös, 2008: 73-74).

### 3.6 Most–Híd

Název se skládá ze slovenského a maďarského slova most. Liberální maďarská strana vznikla v roce 2009. Stranu založil Béla Bugár a další politici, kteří přeběhli ze Strany maďarské koalice. Béla Bugár byl předsedou SMK od roku 1998 do roku 2007. V roce 2007 se stal předsedou Pál Csáky, reprezentující radikálnější křídlo strany zejména v otázce autonomie. Žádná z maďarských stran nikdy oficiálně nepožadovala územní autonomii, avšak radikálnější křídlo SMK tuto otázku příležitostně otevřelo.<sup>23</sup> Mezi Bugárem a Csákym došlo k několika sporům. Následoval odchod Bugára ze SMK–MKP a založení strany Most-Híd v roce 2009. Tato nová strana se stala platformou spolupráce všech občanů Slovenské republiky bez ohledu na jejich státní příslušnost. Strana chce tedy stavět na občanském a ne na etnickém principu. Béla Bugár při vzniku strany prohlásil, že je možná spolupráce Slováků a Maďarů v jedné straně a na dalších úrovních. SMK byla nucena v závislosti na působení Most-Híd změnit svou rétoriku. Most-Híd se označuje za liberálně-konzervativní stranu (Černoch – Husák – Schütz – Vít, 2011: 205; ČT24, 2009<sup>24</sup>). V programu strany též chyběl požadavek územní autonomie. Podle strany k zachování identity menšiny postačuje uzákonění používání mateřského jazyka, podpora výuky a kultury. Strana se také na rozdíl od SMK

---

problému příliš nevyjadřovala, aby si nezhoršila svou pozici v případě vzniku samostatné Slovenské republiky (Hunčík, 1999: 214).

<sup>23</sup> Radikální křídlo SMK se také zasazovalo o otevření otázky Benešových dekretů. Jedná se o požadavek na odškodnění pro Maďary za události v letech 1945 – 1948, kdy došlo k uzákonění principu kolektivní viny a na jeho základě byly umožněny masové odsuny obyvatel a odebrání československého občanství (Smetanková, 2011: 14).

<sup>24</sup> ČT24 (2009). *Nová strana Most-Híd má spojit Slováků s Maďary*. 9. 6. 2009 (<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/57465-nova-strana-most-hid-ma-spojiti-slovakys-madary/>, 14. 1. 2015).

distancovala od spolupráce se stranou FIDESZ působící v Maďarsku a odmítla zákon o dvojím občanství<sup>25</sup> (Pástor, 2011: 215, 221).

Poprvé se strana zúčastnila parlamentních voleb v roce 2010. Získala 8,1 %, 14 mandátů a vstoupila do koaliční vlády v čele s Ivetou Radičovou. V následujících parlamentních volbách v roce 2012 si strana pohoršila a získala 6,9 % hlasů a 13 mandátů. Strana se dokázala úspěšně etablovat ve slovenském stranickém systému. Ve volbách do Evropského parlamentu získala strana o necelé jedno procento méně než SMK-MKP. Se ziskem 5,83 % hlasů obsadila jeden mandát (Štatistický úrad Slovenskej republiky<sup>26</sup>; Nordsieck, 2012a).

### 3.6.1 Volební program 2010

Volební program pro všeobecné volby v roce 2010 byl postaven na spolupráci a toleranci mezi slovenskými občany zahrnujícími menšiny. Ve volebním programu měla tolerance a práva menšin prioritní postavení. Bylo zde zdůrazněno, že na Slovensku není jen jedna menšina, ale mnoho dalších a všem by měla být věnována pozornost. Strana se stala politickým zástupcem všech menšin na Slovensku. Avšak volební program byl zaměřen především na vztahy mezi Slovenskem, Maďarskem a maďarskou menšinu. Strana byla pro vyšší míru decentralizace a regionalizace (Černochoch – Husák – Schütz – Vít, 2011: 205-206).

### 3.6.2 Volební program 2012

Most-Híd je též orientován proevropsky. Strana zastává řešení problémů v rámci celé Evropy a evropských struktur. Co se týče otázky národnostních menšin, strana zdůrazňuje, že jediným možným demokratickým řešením spoluzití menšin je jejich vzájemná spolupráce. Strana se nezaměřuje jen na problémy národnostních menšin, ale také například na hospodářskou politiku a je zastáncem podpory malých a středních podniků. Dále se zaměřuje na sociální politiku, infrastrukturu, vzdělávání a tak dále. Mladí lidé by měli mít možnost vzdělávat se ve svém mateřském jazyce (i v romském) na všech úrovních vzdělávacího systému, ale také by

---

<sup>25</sup> Maďarsko přijalo zákon o dvojím občanství, který umožnil příslušníkům maďarské menšiny v zahraničí žádat o maďarské občanství. Slovensko reagovalo novelizací zákona o státním občanství. Tato novelizace neumožnila slovenským občanům mít dvojí občanství (Smetanková, 2011: 15).

<sup>26</sup> Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Volby a referendá* ([http://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/elections/!ut/p/b1/jZBND4lwDIZ\\_0soYMI4Dhc1MGB8i7ml4GIMR8GD8\\_QLi0WFvTZ8nb1ukUY1037zaa\\_Nsh765T712z5VUNAgSBlDsfRBVQcqUetjm1gicRgB-FI-PZzzx8WmSb0GUTMX5jlhAnMU3AJMffQozn8ThJk-jcRxiWk-gXA3zzw5hx4kkAKmMHBOOH3M9sG5j93\\_6GAIPvKLz4BmAl\\_4j0jJgumAHTi9eep1bWGAGpisSPnQX9OgOY9XQi ht5A47wKd4!/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1ZMUDhCQjFBMDBTTTkwSVZTNFRPODcyNVAY/](http://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/elections/!ut/p/b1/jZBND4lwDIZ_0soYMI4Dhc1MGB8i7ml4GIMR8GD8_QLi0WFvTZ8nb1ukUY1037zaa_Nsh765T712z5VUNAgSBlDsfRBVQcqUetjm1gicRgB-FI-PZzzx8WmSb0GUTMX5jlhAnMU3AJMffQozn8ThJk-jcRxiWk-gXA3zzw5hx4kkAKmMHBOOH3M9sG5j93_6GAIPvKLz4BmAl_4j0jJgumAHTi9eep1bWGAGpisSPnQX9OgOY9XQi ht5A47wKd4!/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1ZMUDhCQjFBMDBTTTkwSVZTNFRPODcyNVAY/), 14. 1. 2015).

měli mít příležitost naučit se dostatečně ovládat slovenský jazyk. Také by měl být zaveden vzdělávací systém v oblasti lidských práv. Strana požaduje dokončit dlouhodobou koncepci menšinové politiky státu a vytvořený status menšin garantovat ústavou. Dále by měl stát zabezpečit ochranu, zachování a rozvoj národnostních kultur. Vzájemný respekt a pochopení kulturních odlišností by měl být budován na základě multikulturních programů (Program Most-Híd, 2012).

### **3.7 Komunální volby**

Pro porovnání úspěšnosti stran na komunální úrovni se zaměřím na výsledky posledních dvou voleb do orgánů samosprávných obcí a to v roce 2010 a 2014. V roce 2010 získal Most-Híd 908 mandátů, což je 4,31 % podílu zvolených poslanců. SMK-MKP získala 5,68 % hlasů a 1194 mandátů. Dále Most-Híd obsadil 95 mandátů na pozici starostů obcí, primátorů měst a starostů městských částí, získal 3,26 % hlasů. SMK-MKP se ziskem 4,43 % hlasů obsadila 129 mandátů. V roce 2014 se opět uskutečnily volby do orgánů samosprávných obcí. Do obecných, městských a místních zastupitelstev získala SMK-MKP 1 151 mandátů. Podíl poslanců za stranu tedy je 5,54 % hlasů. Most-Híd obhájil 829 mandátů, tedy získal 3,99 % hlasů (Grác – Striženec, 2014: 92; Statistics, 2010<sup>27</sup>).

---

<sup>27</sup> Statistics (2010). *Volby do orgánov samosprávy obcí 2010* (<http://volby.statistics.sk/oso/oso2010/menu/indexv.jsp@lang=sk.htm>, 15. 2. 2015).

## **4 Rumunsko**

### **4.1 Politický a volební systém Rumunska**

Rumunsko je republikou se silnou pozicí prezidenta. Rumunský parlament je dvoukomorový a obě komory mají v ústavním systému stejnou váhu. Jedná se o symetrický bikameralismus. Poslanecká sněmovna se skládá ze 412 členů a Senát ze 176 členů. Volební období je čtyřleté. Do obou komor se volí smíšeným volebním systémem. Aktivní volební právo mají občané Rumunska od 18 let a hlasování není povinné. Pasivní volební právo mají občané Rumunska s trvalým pobytem na území země od 23 let (Central Intelligence Agency c<sup>28</sup>; Inter-Parliamentary Union<sup>29</sup>).

### **4.2 Regionální politické strany v Rumunsku**

Předchozí Ceausescův režim byl k národnostním menšinám silně nepřátelský. Docházelo k asimilaci etnických menšin. V roce 1990 byl přijat zákon o obnovení činnosti politických stran a proběhly svobodné parlamentní volby. V následujícím roce byla přijata nová ústava země a Rumunsko se stalo demokracií západoevropského typu. Ústava zaručila princip rovnoprávnosti všech občanů bez ohledu na rasu, národnost, etnickou příslušnost apod. V závislosti na tom začala maďarská menšina participovat na politickém životě. V zemi vládlo napětí mezi většinovým obyvatelstvem rumunské národnosti a maďarskou menšinou (Treptow ed., 2000: 449; Rosůlek, 2008: 213).

### **4.3 Demokratický svaz Maďarů v Rumunsku (UDMR)**

Strana vznikla v roce 1989 a lze ji definovat jako stranu proevropskou s liberálně-demokratickou orientací. UDMR vznikl spojením tří menších politických skupin. Těmi byly Maďarská malorolnická strana v Rumunsku, Maďarská nezávislá strana a Maďarská demokratická svobodná strana Rumunska. Strana nabyla na významu již v počátcích politického pluralismu. Od roku 1990 se aktivně podílí na politickém životě a pravidelně získává zastoupení v rumunském parlamentu. UDMR je od roku 1999 členem EPP. Prioritou strany je ochrana menšin a jejich autonomie. Strana od počátku rumunské integrace do Evropské unie podporovala přijetí charty menšinových práv na úrovni EU. Zaměřuje se

---

<sup>28</sup>Central Intelligence Agency (c). *Europe: Romania* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-fact-book/geos/ro.html>, 27. 1. 2015).

<sup>29</sup>Inter-Parliamentary Union. *Romania. Electoral system* ([http://www.ipu.org/parline-e/reports/2261\\_B.htm](http://www.ipu.org/parline-e/reports/2261_B.htm), 3. 3. 2015).

především na sociální politiku a vzdělávání (Rosůlek, 2004: 319; Jurek, 2009: 168-169; Raděj – Setnička, 2002: 325).

Rumunsko lze označit za národnostně heterogenní stát. Mezi nejpočetnější národnostní menšinu se řadí Maďaři. Dále jsou to Němci, Ukrajinci a Romové. Maďarská menšina tvoří kolem šesti procent obyvatel země z celkového počtu přibližně 22 milionů obyvatel. Zájmy maďarské menšiny od počátku nezávislosti zastupoval UDMR. Maďarská menšina není jen nejpočetnější, ale také je v Rumunsku politicky a kulturně nejaktivnější menšinou (Central Intelligence Agency c<sup>30</sup>; Šatava, 1994: 245, 252). Demokratický svaz Maďarů již v roce 1990 vstoupil do Národního konventu na obranu demokracie v Rumunsku (později přejmenovaný na Demokratickou konvenci Rumunska - CDR). Vedoucí politickou silou se stala Fronta národní spásy pod vedením I. Iliesca, který se stal prezidentem země. První parlamentní volby proběhly již v roce 1990. Tehdy ještě nebyla nastavena omezující klauzule. UDMR získal 7,2 % hlasů. Další parlamentní a prezidentské volby se konaly v roce 1992. K zisku mandátů do dvoukomorového parlamentu bylo již potřeba získat minimálně tři procenta hlasů. Volební klauzule pro koalice byla maximálně 8 %. UDMR získal 27 mandátů z celkového počtu 334 mandátů do poslanecké sněmovny a 12 mandátů do senátu (celkem ze 137 mandátů). UDMR působil a působí zejména v Sedmihradsku, kde žije početná maďarská menšina. Strana zde působí jako etnická maďarská strana a považuje se za představitele všech rumunských Maďarů (Treptow ed., 2000: 375-383).

V roce 1995 byl přijat nový vysokoškolský zákon, který stanovil rumunštinu jako povinný vyučovací a zkušební předmět na všech vysokých školách. Přijetí zákona vyvolalo vlnu odporu u maďarského obyvatelstva. V závislosti na této události přijel do Rumunska Vysoký komisař OBSE pro menšiny. Vysoký komisař prohlásil, že postavení menšin se v zemi značně zlepšilo. Posun v postavení maďarské menšiny přišel v roce 1996, kdy byla podepsána rumunsko-maďarská dohoda o dobrém sousedství. Maďarsko proklamovalo, že již nebude vznášet nárok na území ztracená po Trianonské smlouvě (zejména Sedmihradsko) a Rumunsko se zavázalo respektovat národnostní práva maďarské menšiny (Treptow ed., 2000: 375-383). V témže roce proběhly komunální volby, které UDMR pod vedením Marka Bély přinesly lepší pozice. Celkově opozice po komunálních volbách posílila. Opozice ovládla radnice velkých měst. V roce 1996 byly také vypsané parlamentní volby. Demokratický svaz

---

<sup>30</sup> Central Intelligence Agency (c). *Europe: Romania* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ro.html>, 27. 1. 2015).

Maďarů, který se skládal z několika menších stran, se poprvé připojil k vládní koalici se ziskem 6,6 % hlasů. Vládní koalice se skládala z nesourodých stran a nebyla příliš stabilní. Maďaři například obsadili post ministra pro národnosti a turistiku a posty zástupců ministrů na ministerstvu školství a zahraničních věcí. Nikdy předtím neměli rumunští Maďaři takové zastoupení v politické reprezentaci. UDMR se prosadil za lepší postavení etnických Maďarů zejména v oblasti vzdělání a užívání mateřského jazyka v soudnictví. Avšak zahraniční pozorovatelé stále poukazovali na přetrvávající rumunský nacionalismus. UDMR nezhálel a k nově nabytému potenciálu zaujal vážný postoj. Koncem roku 1998 se Maďaři neúspěšně snažili prosadit vznik maďarské univerzity v Kluži. Nakonec pohrozili vystoupením z vlády. Krizi vyřešil návrh na založení multikulturní univerzity s maďarským a německým vyučovacím jazykem. S návrhem souhlasila také pravice (v Rumunsku běžně působily xenofobní strany a hnutí zaměřená proti Maďarům). Návrh byl ratifikován parlamentem bez větších rozepří. Také bylo povoleno vyvěšování maďarských vlajek a zpěv maďarské národní hymny. Byly otevřeny nové maďarské konzuláty na území Rumunska. Rumunsko-maďarské vztahy se začaly vyvíjet pozitivním směrem (Treptow ed., 2000: 389-392; Rosůlek, 2008: 208, 210; Rosůlek, 2004: 300).

V roce 2000 proběhly parlamentní volby a zároveň se zvýšil volební práh. K zisku mandátů musely strany překročit 5% klauzuli, koalice dvou stran 8%, tři stran 9% a koalice čtyř a více stran 10%. Opět se projevila stabilita voličské základny UDMR a ten získal kolem 7 % hlasů. V tomto volebním období se strana nepřipojila do vládní koalice. Až čtvrtinu křesel získala xenofobní strana PRM. V roce 2003 byla revidována ústava z roku 1991. Ústava Rumunska zaručuje automatické právo národnostním menšinám na parlamentní zastoupení jedním poslancem, aniž by musely překročit volební klauzuli. Etnické menšiny zastupuje 19 zákonodárců. UDMR se opět stal součástí vládní koalice po parlamentních volbách v roce 2004, kdy získal 6,2 % hlasů. Vládní koalice se těšila přízni ze strany poslanců dalších etnických menšin (Rosůlek, 2008: 208, 210-212). První rumunské volby do Evropského parlamentu se uskutečnily v roce 2007. UDMR obdržel 5,52 % hlasů a dva mandáty z třiceti pěti. V následujícím roce UDMR zopakoval v parlamentních volbách volební výsledek z roku 2004 a získal 6,2 % hlasů a 22 mandátů. Ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2009 získal UDMR 8,92 % hlasů a tři mandáty z třiceti tří. Poslední parlamentní volby proběhly v roce 2012 a v těchto volbách získal UDMR nejnižší procento hlasů od roku 1990, avšak překročil volební klauzuli a stal se členem vládní koalice v čele s premiérem Victorem Pontou. UDMR získal 5,1 % hlasů a 18 mandátů. V roce 2012 se počet křesel v poslanecké



sněmovně navýšil z původních 334 na 412 (Nordsieck, 2008; Nordsieck, 2012b; Jurek, 2009: 178-179). V posledních proběhnutých volbách do Evropského parlamentu získal UDMR 6,3 % hlasů a dva mandáty (Evropský parlament, 2014).<sup>31</sup>

Představitelé UDMR také kandidovali na post prezidenta Rumunska. Například v roce 2000 usiloval o post prezidenta Gyorgy Frunda. V roce 2009 kandidoval s podporou UDMR současný předseda strany Kelemén Hunor. Přes 50 % získal ve dvou volebních obvodech, kde žije početná maďarská menšina. Ovšem ve většině obvodů nezískal více než 1 % hlasů. Celkově získal 3,83 % hlasů. V loňském roce opět kandidoval Kelemén Hunor a získal 3,47 % hlasů (Raděj – Setnička, 2002: 325; Electoral Geography b<sup>32</sup>; The Budapest Times, 2014<sup>33</sup>).

#### 4.3.1 Program UDMR

Strana reprezentuje zájmy maďarské menšiny. Jejím cílem je zachovat podobu maďarské kultury a zlepšit postavení maďarské menšiny a maďarštiny. V minulosti strana hájila a podporovala zapojení Rumunska do euroatlantických struktur. Dále požaduje regionální autonomii v oblastech obývaných Maďary (Raděj – Setnička, 2002: 325-326).

Základním principem strany je síla maďarské komunity a spojení všech Maďarů. Strana klade důraz na to, aby uvnitř komunity nedocházelo k politickému soupeření a maďarská reprezentace byla jednotná. Dále je důležitá spolupráce s místními orgány a pokračování v procesu decentralizace. Je důležité přenést rozhodování na místní úroveň a přiblížit se tím více k občanům. Místní autority by měly převzít určité pravomoci od centrálních institucí, spolu s finančními zdroji, které jsou potřebné pro naplnění cílů. Občané by se měli více aktivně podílet na společenském a politickém životě. Participace občanů je důležitou podmínkou pro realizaci samovlády a reálné místní autonomie. Důležitou prioritou UDMR je rozšiřování práv menšin. Stát by měl zajistit kvalitní maďarské vzdělání, zajistit co nejširší oblast působnosti maďarského jazyka. UDMR od svého počátku bojovalo za implementaci práva na používání mateřského jazyka. V této oblasti strana dosáhla pozitivních výsledků.

---

<sup>31</sup> Evropský parlament (2014). *Výsledky podle jednotlivých zemí* (<http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/cs/country-results-ro-2014.html#table02>, 2. 2. 2015).

<sup>32</sup> Electoral Geography b. *Romania. Presidential Election 2009* (<http://www.electoralgeography.com/new/en/countries/r/romania/romania-presidential-election-2009.html>, 5. 2. 2015).

<sup>33</sup> The Budapest Times (2014). *Romanian Hungarians await result of presidential poll* (<http://budapesttimes.hu/2014/11/16/romanian-hungarians-await-result-of-presidential-poll/>, 9. 2. 2015).

Menšina má právo využívat svůj mateřský jazyk v soudnictví, veřejné správě, ve vzdělávání na všech úrovních a podobně. Cílem strany je, aby se maďarština stala oficiálním regionálním jazykem v oblastech, kde Maďaři tvoří většinu. Dále požaduje institucionalizaci a ochranu kulturní autonomie. Strana se také zaměřuje na environmentální, hospodářský, sociální, zdravotní sektor a podobně. Země by měla přilákat více investorů a zajistit lépe placená místa. Stát by měl více spolupracovat s nevládními organizacemi a církví. Nevládní organizace a církve jsou schopny řešit řadu problémů a ucelovat komunity (Portál strany UDMR).<sup>34</sup>

#### **4.4 Maďarská lidová strana Transylvánie (EMNP/PPMT)**

V roce 2011 vznikla nová strana s názvem Maďarská lidová strana Transylvánie zastupující zájmy maďarské menšiny. Hned při vzniku si strana vytyčila tři hlavní cíle a těmi byly - nové sčítání lidu, vypracování projektu hospodářského rozvoje země a důlního projektu Rosia Montana. Myšlenka vzniku nové maďarské strany byla iniciována a podporována ze strany tehdejšího viceprezidenta Evropského parlamentu Lászlá Tókése. Tato myšlenka byla opakovaně kritizována ze strany UDMR, který je hlavní politickou stranou zastupující zájmy Maďarů. Svou kritiku odůvodňoval tím, že vznikem nové maďarské strany se rozštěpí maďarská komunita a dojde k dělení volebních hlasů mezi dvě strany. Předseda UDMR Kelemén Hunor uvedl jako příklad rok 2008, kdy se Maďarská občanská unie transformovala na politickou stranu s názvem Maďarská občanská strana (PCM). PCM své působení postavila na soutěži s UDMR. V závislosti na tom UDMR ztratil volební hlasy a klíčové místní pozice ve zprávě. Dále Kelemén Hunor dodal, že Maďaři v Transylvánii chtějí jednotnou silnou politickou reprezentaci. Předchozí předseda Marko Bély byl ke vzniku EMNP ještě více kritický. Naopak PCM uvítala vznik EMNP a vyjádřila zájem o vzájemnou spolupráci. Vzájemná spolupráce může vést podle PCM k oslabení pozice UDMR (Florin, 2011).

Parlamentní volby v roce 2012 potvrdily oslabení pozice UDMR, která si pohoršila, a její průměrný volební výsledek klesl o více, než jedno procento. I přesto EMNP získala jen 0,6 % hlasů do Poslanecké sněmovny a o dvě desetiny procenta více do Senátu (Election

---

<sup>34</sup>Portál strany UDMR. *Programul-cadrunațional al Uniunii Democrate Maghiare din România, care este completat de programele locale și județene* ([http://www.udmr.ro/uploads/pages/attachements/program\\_RO.pdf](http://www.udmr.ro/uploads/pages/attachements/program_RO.pdf)., 13. 2. 2015).

resources).<sup>35</sup> V loňském roce také EMNP měla svého kandidáta na post prezidenta a to Zsolta Szilágyiho, který získal 0,56 % hlasů (The Budapest Times, 2014).<sup>36</sup>

#### 4.4.1 Program strany

Cílem strany je federální uspořádání země. Federalismus pro EMNP znamená spojení samovládných autonomních regionů. Federální Rumunsko je jediným způsobem, jak si udržet svou identitu ve své vlasti Transylvánii. Vytvoření federálního uspořádání umožní Maďarům vytvořit svou vlast v této rodné zemi, aniž by musely být narušeny státní hranice. Vytvoření parlamentu a centrální vlády v Kluži by bylo akceschopnější, než fungování centrální administrativy v Bukurešti. Strana označuje centrální administrativu za zkorumpovanou. EMNP požaduje vytvoření autonomní veřejné správy, právo na používání mateřského jazyka, školskou autonomii a fiskální federalismus. Strana svůj program také zaměřuje na rozvoj zemědělství, turismu, sociálního zabezpečení a podobně (Erdélyi Magyar Néppárt, 2012).<sup>37</sup>

#### 4.5 Komunální volby

Komunální volby proběhly v letech 1992 (první svobodné volby do místních zastupitelstev), 1996, 2000, 2004, 2008 a 2012. Při těchto volbách volí obyvatelé regionu přímou volbou od roku 1996 a využívá se poměrný volební systém. Vysoká disciplinovanost maďarských voličů se nepromítla jen v parlamentních volbách, ale i v těch komunálních. UDMR v roce 1996 získal 8 % hlasů (Rosulek, 2008: 213; Rosulek, 2004: 312). Pro porovnání úspěchu stran uvedu výsledky posledních dvou komunálních voleb. V roce 2008 UDMR získal do místních zastupitelstev 5,44 % hlasů (2195 mandátů), dále strana získala ve volbě starostů 2,89 % hlasů (184 mandátů). PCM získala do místních zastupitelstev 1,21 % hlasů (489 mandátů) a ve volbě starostů 0,17 % hlasů (11 mandátů). Poslední komunální volby proběhly v roce 2012. Z maďarských stran si nejlépe vedl UDMR, který získal ve volbě do místních zastupitelstev 5,69 % hlasů (2261 mandátů), ve volbě starostů strana získala 6,37 % hlasů (88 mandátů). EMNP získala do místních zastupitelstev 0,53 % hlasů a 214 mandátů, ve volbě starostů strana získala 0,06 % hlasů (2 mandáty). PCM získala do místních zastupitelstev 0,66 % hlasů

---

<sup>35</sup> Election resources. Presidential and Parliamentary Elections in Romania (<http://www.electionresources.org/ro/>, 5. 2. 2015).

<sup>36</sup> The Budapest Times (2014). *Romanian Hungarians await result of presidential poll* (<http://budapesttimes.hu/2014/11/16/romanian-hungarians-await-result-of-presidential-poll/>, 9. 2. 2015).

<sup>37</sup> Portál strany Erdélyi Magyar Néppárt (2012). *Programul electoral al Partidului Popular Maghiar din Transilvania* ([http://www.neppart.eu/admin/data/file/20121126/neppart\\_progi\\_ro\\_web.pdf](http://www.neppart.eu/admin/data/file/20121126/neppart_progi_ro_web.pdf), 13. 2. 2015).

(266 mandátů) a ve volbě starostů získala strana 0,21 % hlasů a 7 mandátů (Biroul Electoral Central, 2008<sup>38</sup>; Biroul Electoral Central, 2012<sup>39</sup>).

## 5 Srbsko

### 5.1 Politický a volební systém Srbska

Jedná se o parlamentní režim s přímo voleným prezidentem. V Srbsku je ustanoven jednokomorový parlament – Národní shromáždění, tzv. Narodna skupština. Do Národního shromáždění je voleno 250 poslanců na čtyřleté volební období na základě všeobecného, přímého, rovného, tajného a svobodného volebního práva (Central Intelligence Agency a).<sup>40</sup>

Do Národního shromáždění se volí pomocí poměrného volebního systému. Stranické kandidátky se volí v jednom celostátním volebním obvodu. Strany musí překročit 5% volební klauzuli. Nastavená volební klauzule se netýká etnických menšin. Mandáty se přerozdělují podle d'Hondtova volebního dělitele (Duraj, 2014: 3,6).

### 5.2 Regionální politické strany v Srbsku

Na rozdíl od Slovenska a Rumunska mělo Srbsko po pádu Sovětského svazu složitější vývoj, co se týče státního uspořádání. Jak bylo výše řečeno, v roce 1992 Srbsko a Černá hora utvořily federaci pod názvem Svazová republika Jugoslávie (SRJ). Tato republika se prohlásila za legálního nástupce Socialistické federativní republiky Jugoslávie (SFRJ). V roce 2003 se federace Svazová republika Jugoslávie transformovala na unii dvou ústavních republik. Jednalo se o volnou konfederaci s názvem Srbsko a Černá Hora. Z tohoto státního útvaru vystoupila Černá Hora v roce 2006 a vyhlásila nezávislý stát, který ihned EU a její členské státy uznaly. V roce 2008 vyhlásilo jednostranně nezávislost na Srbsku Kosovo. S tímto aktem Srbsko nesouhlasilo. První smlouva o normalizaci vztahů mezi Srbskem a

---

<sup>38</sup>Biroul Electoral Central (2008). *Alegeri locale 2008 TUR1 + TUR2. Situatia mandatelor repartizate pe partide* ([http://www.beclocale2008.ro/documm/pdfur12\\_finale\\_last/manpart12.pdf](http://www.beclocale2008.ro/documm/pdfur12_finale_last/manpart12.pdf), 15. 2. 2015).

<sup>39</sup>Biroul Electoral Central (2012). *Alegeri locale 10 Iunie 2012 + 24 Iunie 2012. Situatia mandatelor repartizate pe partide* ([http://www.beclocale2012.ro/DOCUMENTE%20BEC/REZULTATE%20FINALE/10%20Iunie%2024%20Iunie/PDF/Statistici/Situatie\\_mandate\\_part.pdf](http://www.beclocale2012.ro/DOCUMENTE%20BEC/REZULTATE%20FINALE/10%20Iunie%2024%20Iunie/PDF/Statistici/Situatie_mandate_part.pdf), 15. 2. 2015).

<sup>40</sup>Central Intelligence Agency (a). *Europe: Serbia* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-fact-book/geos/ri.html>, 27. 1. 2015).

Kosovem byla podepsána v dubnu 2013 (Pelikán, 2005: 527, 552; Central Intelligence Agency a<sup>41</sup>).

### 5.2.1 Nedemokratický vývoj SRJ

Většina maďarské populace žila a žije ve Vojvodině (sever Srbska). Mimo Vojvodinu žije nepatrný počet Maďarů. V průběhu devadesátých let se velká část etnických Maďarů z Vojvodiny přestěhovala do Maďarska. Velká část Maďarů odešla zpět do své vlasti z důvodu mobilizační povinnosti, která se na ně v Srbsku vztahovala. Maďaři v Srbsku smýšleli protiválečně. Přesto, Maďaři, dnes tvoří nejpočetnější menšinu v Srbsku, kolem 3,5% z přibližně sedmi milionů obyvatel (Central Intelligence Agency a<sup>41</sup>; Dančák – Fiala, 2000: 282-284). Během devadesátých let bylo postavení menšin v SRJ a to především v Srbsku omezováno politickým tlakem a politickými dohodami. Důvodem byla eskalace válečných konfliktů při hranicích SRJ. Maďaři z Vojvodiny utíkali anebo byli dokonce vyháněni. SRJ z obavy o přelítí konfliktů se snažila území národnostně upevnit a více centralizovat. Ovšem režim se do válek, které proběhly na území bývalé Jugoslávie, mimo své hranice angažoval. Režim Slobodana Miloševiće lze označit jako autoritářský. Práva nejen maďarské menšiny byla potlačována. Ve státní správě působili zejména Srbové. Maďaři neměli nastavenou kvótu minimálního zisku mandátů ve smyslu pozitivní diskriminace. Docházelo k manipulaci s volebními výsledky, či k nerespektování výsledků voleb. Menšinové školství ztratilo autonomii a hranice volebních obvodů byly nastaveny tak, aby nikde neměla maďarská menšina většinu. Pro regionální a etnické strany bylo těžké překonat volební klauzuli. Přes všechny problémy si maďarská menšina udržela status maďarštiny jako úředního jazyka (Dančák – Fiala, 2000: 274-275, 290-291; Cabada, 2008: 303).

Od vzniku SRJ působily v Srbsku dvě strany zastávající práva maďarské menšiny a to Demokratické společenství Maďarů Vojvodiny a Svaz vojvodinských Maďarů (SVM). Situace menšin se ve Vojvodině zhoršovala zejména s příchodem srbských uprchlíků z Chorvatska a Bosny a Hercegoviny, především v roce 1995. Příchod uprchlíků měl změnit národnostní složení. V témže roce byla SRJ mezinárodně uznána a represivní přístup k menšinám se nepatrně zmírnil (Dančák – Fiala, 2000: 274-275, 290-291; Cabada, 2008: 303). Maďarský prezident Arpád Göncz v roce 1995 navštívil Suboticu ve Vojvodině (jako soukromá osoba) a nepřímo vyzval maďarskou politickou reprezentaci, aby se sjednotila

---

<sup>41</sup> Central Intelligence Agency (a). *Europe: Serbia* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ri.html>, 27. 1. 2015).

v otázce podoby požadované autonomie. Podle Gönczovy představy by se autonomie vojvodinských Maďarů měla týkat oblasti veřejné správy, kultury, vzdělání a měla by mít teritoriální podobu. Nicméně maďarská reprezentace se nebyla schopná shodnout na společném konceptu podoby autonomie (Dančák – Fiala, 2000: 298). V letech 1996 až 1997 probíhaly v Srbsku masové demonstrace proti Miloševićovi, které režim dokázal překonat. Režim tedy nebyl nucen v případě otázky menšin postupovat podle evropských standardů. V roce 1997 také proběhly parlamentní volby a SVM získal 1,23 % hlasů a 4 mandáty. Maďarská menšina požadovala nejen posílení a respektování menšinových práv, ale i celkovou demokratizaci země. Uvolnění přišlo v oblasti kultury, kde aktivity menšin nebyly natolik sledované. Další demonstrace proti režimu proběhly v roce 2000 a vedly k pádu Miloševićova režimu (Dančák – Fiala, 2000: 274-275, 290-291; Cabada, 2008: 303).

### **5.3 Demokratické společenství Maďarů Vojvodiny (VMDK)**

Předsedou Demokratického společenství Maďarů Vojvodiny byl András Agosthon. Tato strana měla své zástupce v srbském parlamentu již od roku 1990. V roce 1992 strana vstoupila do opoziční koalice Demokratické hnutí Srbska (DEPOS). Koalice se zúčastnila následujících voleb v roce 1992 a 1993. V roce 1992 získalo hnutí 16,89 % hlasů a VMDK získalo 2,71 % hlasů. O rok později hnutí získalo 16,64 % hlasů a z toho VMDK 2,61 % hlasů. Poté se DEPOS rozdělilo na několik proudů. V roce 1996 vznikla Dělnicko-rolnická koalice ZAJEDNO, kterou lze považovat za nástupkyni DEPOS. Demokratické společenství Maďarů Vojvodiny zastávalo myšlenku etnické autonomie v severní Bačce a na oplátku nabízelo loajalitu režimu. Režim by se poté nemusel bát požadavku autonomie celé Vojvodiny. Autonomie by se týkala oblasti vzdělávání, kultury, informací a reprezentace menšiny ve styku s Bělehradem. Co se týče teritoriální autonomie, zahrnovala by okresy s maďarskou většinou. Jednání o etnické autonomii s vládní stranou však dopadlo bezvýsledně. Představitelé režimu si uvědomovali, že Maďaři jsou nekonfliktní menšinou, která se omezuje na politický boj, na rozdíl od Albánců a Muslimů. Strana začala podporovat myšlenku vzniku samosprávného maďarského regionu a zrušení vojvodinské autonomie (Dančák – Fiala, 2000: 284, 298-299; Balík, 2002: 415-417; Electoral Geography c<sup>42</sup>).

---

<sup>42</sup> Electoral Geography (c). Elections in Serbia (http://www.electoralgeography.com/new/en/category/countries/s/serbia, 10. 2. 2015).

### 5.3.1 Program strany

Cílem strany je dosažení absolutní rovnosti mezi národnostními menšinami ve Vojvodině a Srbsku. VMDK stojí za plným prosazením a fungováním právního státu, tržní ekonomiky, pluralitního demokratického systému apod. Podle strany se stát ještě nerefornoval do plně demokratického systému a fungují zde některé prvky politiky státu jedné strany. Práva menšin jsou nyní v ústavě a právních předpisech definována velmi všeobecně a ne vždy jsou implementována do praxe. Neměla by být institucionalizována jen práva jednotlivce, ale i práva národnostních menšin jako kolektivu. Strana je proti jakékoliv formě asimilace. Stát by měl zajistit národnostní rovnost a toleranci mezi různými národy. Také by měl chránit kulturní hodnoty menšin. Menšiny by měly mít právo na poměrné zastoupení v příslušných orgánech státu, na používání mateřského jazyka při úředním styku i ve veřejném životě. Dále by měly mít právo na zřizování sdružení a občanských organizací menšin a na přístup k informacím v mateřském jazyce. Strana také požaduje právo na financování vědeckého výzkumu týkajícího se postavení národností v zemi. Výuka v mateřském jazyce by měla být na všech úrovních vzdělávání. VMDK také podporuje aktivní účast v mezinárodních organizacích. Strana upozorňuje na dynamický odchod Maďarů ze země a měly by být zajištěny takové podmínky, aby Maďaři neodcházel z země. Dále je nutná reorganizace místní vlády podle evropských standardů, pokud chce opravdu Srbsko vstoupit do EU. Stát by měl být více decentralizován. Měl by být přijat nový model místní samosprávy a více reflektováno etnické složení při rozdělování obcí. Strana podporuje dvojí občanství. Etnické menšiny by se měly více podílet na veřejném a politickém životě. Vytvořením autonomních celků se zajistí právo na sebeurčení (Portál strany VMDK).<sup>43</sup>

### 5.4 Svaz vojvodinských Maďarů (SVM)

Dalším reprezentantem maďarské menšiny je konkurenční Svaz vojvodinských Maďarů, liberálně-konzervativní strana. SVM byl schopen již v roce 1990 překonat volební klauzuli a též se dostal do parlamentu. SVM a VMDK nezačaly z pragmatických důvodů spolupracovat, ale naopak soupeřit. Od roku 1995 byl předsedou strany Józef Kassa. SVM se spokojila s neformální neboli tichou autonomií. Strana byla loajální režimu a režim na oplátku nechal straně volné slovo na komunální úrovni. Hlavní slovo na komunální úrovni měl starosta

---

<sup>43</sup> Portál strany VMDK. *PROGRAM – Programski ciljevi Demokratske zaječice vojvođanskih Mađara* ([http://www.vmdk.org.rs/docs/VMDK\\_program\\_PRIHVACEN\\_OD\\_MINISTARSTVA.pdf](http://www.vmdk.org.rs/docs/VMDK_program_PRIHVACEN_OD_MINISTARSTVA.pdf)., 11. 2. 2015).

Subotice. Prioritou strany do budoucna byla autonomie celé Vojvodiny (Dančák – Fiala, 2000: 284, 299).

#### **5.4.1 Program strany**

Strana obhajuje zájmy a demokratické hodnoty maďarského společenství. Zaměřuje se zejména na vojvodinské Maďary a rozvoj a posílení pravomocí autonomní provincie Vojvodina (zejména v oblasti ekonomie). Cílem strany je ale také konstruktivně přispívat zemi jako celku. Strana je orientována prozápadně a zastává křesťansko-demokratické hodnoty. Národnostní menšiny by měly mít stejné práva jako většinová národnost. Národnostní menšiny by měly mít právo na zachování a rozvoj svého mateřského jazyka a kultury. Strana je obhájcem právního státu s dělbou moci a parlamentní pluralitní demokracie. Dále je nutné v zemi rozvinout plně sociálně tržní hospodářství a urychleně směřovat zemi k evropské integraci. Integrace do evropských struktur je jediným možným řešením pro plnou ekonomickou a kulturní integraci Maďarů, aniž by musely být narušeny hranice státu. Strana zdůrazňuje, že je ochotna spolupracovat s ostatními politickými stranami a organizacemi. Je nutné institucionalizovat a do praxe implementovat práva jednotlivců, ale i kolektivní práva menšin. Chránit již přijaté zákony a těmi jsou například oficiální uznání tradičních maďarských jmen, používání mateřského jazyka při úředním styku, zavedení přijímacích zkoušek na VŠ v maďarštině. Maďaři by měli mít právo rozšířeněji používat mateřský jazyk. Maďarština by měla být používána na všech úrovních vzdělávání (Portál strany VMSZ).<sup>44</sup>

Cílem SVM je zabránit další migraci Maďarů ze země a zabránit asimilaci s většinovým národem. Národnostní menšiny by měly mít automatické právo na poměrné zastoupení ve veřejných institucích, v zahraničním zastoupení, ve vzdělání, zaměstnání a podobně. Pomocí pozitivní diskriminace lze dosáhnout rovnoprávnosti. Vojvodina by měla být oblastí, kde národní komunity jsou si rovny. Strana se také zaměřuje na rozsáhlé sociální reformy. Je nutné zvýšit životní úroveň Maďarů a jejich sociální zabezpečení. Dále je nutná decentralizace v oblasti hospodářství, politiky, bankovníctví, církve, zdravotnictví, vzdělávání, mediální politiky a podobně. Strana se staví proti přijímání srbských uprchlíků

---

<sup>44</sup> Portál strany VMSZ. *VAJDASÁGI MAGYAR SZÖVETSÉG PROGRAMJÁT* (<http://www.vmsz.org.rs/content/program>, 14. 2. 2015).



z Kosova do oblastí, kde žijí převážně Maďaři. SVM se také zaměřuje na hospodářskou, environmentální politiku, mezinárodní obchod apod. (Portál strany VMSZ).<sup>45</sup>

## 5.5 Vývoj po pádu Miloševićova režimu

V roce 2000 proběhly svazové i srbské parlamentní volby. Jasným vítězem ve svazových i srbských volbách byla Demokratická opozice Srbska (DOS). Ta vznikla před těmito parlamentními volbami sjednocením demokratických opozičních stran. Členem této opozice byl i SVM, VMDK a dalších sedmnáct stran. Jednalo se o účelové spojení heterogenních stran, které nesouhlasily s Miloševićovým režimem. DOS získala 63,9 % hlasů a 176 mandátů. SVM obdržel šest mandátů a VMDK jeden mandát (Balík, 2002: 415-417). Vítězství DOS potvrdilo změnu režimu v zemi a směřování k demokracii. Ovšem v předčasných parlamentních volbách v roce 2003 zvítězila Srbská radikální strana (SRS), kterou lze označit za neofašistickou. SRS je orientovaná proevropsky. Lídrem kandidátní listiny byl v Haagu souzený Vojislav Šešelj, který byl obviněn ze zločinů proti lidskosti. Strany maďarské menšiny se do parlamentu nedostaly (Cabada, 2008: 307, 316-320). Maďarská menšina neměla své zástupce v parlamentu poprvé od roku 1990. Strana nebyla schopna překročit pětiprocentní volební klauzuli, dále od devadesátých let ubývá počet Maďarů žijících v Srbsku a reprezentanti maďarské menšiny neměli ideální vzájemné vztahy. Maďarské strany se nebyly schopny domluvit na vytvoření maďarské menšinové koalice (Morvay, 2004). Následovaly parlamentní volby v roce 2007 podle nové ústavy přijaté v roce 2006, v nichž opět zvítězila SRS. Přesto SRS nevytvořila koaliční vládu. Vládu vytvořily menší umírněné strany. Vítězství SRS s fašistickými tendencemi dokazovalo náladu ve společnosti. Společnost byla celkem smířlivá k extremistickým projevům. Ústava stanovila pětiprocentní uzavírací klauzuli. Výjimka byla udělena národnostním a etnickým menšinám, které jsou limitovány pouze přirozeným volebním prahem. SVM získal 1,3 % hlasů a tři mandáty (Cabada, 2008: 307, 316-320).

Srbsko po osamostatnění Černé Hory v roce 2006 přijalo novou ústavu na základě schválení v referendu, která nahradila ústavu z roku 1992.<sup>46</sup> Ústava zaručuje ochranu lidských práv a práv

---

<sup>45</sup> Portál strany VMSZ. *VAJDASÁGI MAGYAR SZÖVETSÉG PROGRAMJÁT* (<http://www.vmsz.org.rs/content/program>, 14. 2. 2015).

<sup>46</sup> Podle Svazové Ústavy z roku 1992 mají příslušníci národnostních menšin (nikoliv národnostní menšiny jako kolektivní tělesa) právo na vzdělání a veřejné informace ve svém jazyce. Práva nejsou tedy stanovena vzhledem k národnostní skupině. Dále mají příslušníci národnostní menšiny právo na soudní řízení v mateřském jazyce. Je třeba poznamenat, že během Miloševićova režimu nebyla práva menšin dodržována a ne vždy jednal režim v souladu s ústavou (Cabada, 2004: 165-166).

menšin. Vojvodina, kde žije převážná část maďarské menšiny, má podle ústavy statut autonomní provincie. Výlučně v pravomoci provincií je například oblast vzdělání, sportu, kultury a podobně. Vojvodina disponuje také vlastním rozpočtem (Cabada, 2008: 308-309, 315). Srbsko je v preambuli definováno jako stát „srbského národa a ostatních občanů“, s čímž řada občanů jiné národnosti nesouhlasí. Srbština je ustanovena jako jediný národní jazyk (Štěpánek, 2007: 15).

Další parlamentní volby (předčasné) následovaly již v roce 2008. Vítězství obhájila Aliance pro evropské Srbsko. Aliance pro evropské Srbsko také utvořila vládu, avšak bez zástupců menšinových stran. Maďarská koalice v čele s Istvánem Pastorem obdržela 1,81 % hlasů a 4 mandáty. Nacionalistická SRS v parlamentních volbách v roce 2012 značně oslabila a nepřekročila pětiprocentní volební práh. Společnost začala ustupovat od nacionalistických postojů. SVM získal 1,75 % hlasů a 5 mandátů. Poslední parlamentní volby proběhly v roce 2014. VMDK v koalici Boris Tadić s dalšími pěti stranami získalo 5,7 % hlasů a 18 mandátů. SVM kandidoval opět jako samostatná strana a získal 2,1 % hlasů a 6 mandátů (Duraj, 2014: 6-8). SVM v čele s Istvánem Pastorem se stala součástí vládní koalice (B92, 2014).<sup>47</sup>

## 5.6 Autonomní provincie Vojvodina (AP Vojvodina)

V roce 2009 Srbský parlament schválil nový statut Vojvodiny. Vojvodina získala rozšířený autonomní statut. Tato oblast již byla autonomní provincií do roku 1989. S tímto krokem nesouhlasila radikální opozice a varovala před možným separatismem. Představitelé Vojvodiny prohlásili, že se jedná o posílení autonomie směrem dovnitř a rozhodně provincie nesměruje k separaci. Maďaři zde tvoří kolem 15 % populace. Ústava avšak zdůrazňuje, že AP Vojvodina je nedílnou součástí Republiky Srbska. Území se skládá z místních samosprávných celků stanovených zákonem. Občané si volí přímo své zástupce v rámci provincie. Ústava stanovuje, že všichni občané provincie jsou si rovni nehledě na rasu, národnost, sociální postavení, jazyk a podobně. Provincie podporuje a pomáhá zachovávat mnohojazyčnost a kulturní dědictví národnostních menšin. Město Novi Sad je ustanoveno jako administrativní centrum (nikoliv hlavní město) AP Vojvodina. AP spravuje otázky týkající se ekonomie, vzdělání, kultury a turistického ruchu. Další práva národnostních menšin v provincii mohou být ustanovena na základě provinčních předpisů. Příslušníci národnostních menšin mají právo na samosprávu v oblasti kultury, vzdělání, informací a

---

<sup>47</sup> B92 (2014). *Hungarian party to sign coalition deal next week* ([http://www.b92.net/eng/news/politics.php?yyyy=2014&mm=04&dd=17&nav\\_id=90030](http://www.b92.net/eng/news/politics.php?yyyy=2014&mm=04&dd=17&nav_id=90030), 14. 2. 2015).

právo na oficiální používání mateřského jazyka při úředním styku. Provincie má také právo regulovat záležitosti týkající se vzdělávání se na všech úrovních v mateřském jazyce. Nejvyšším orgánem je Shromáždění AP Vojvodina. Shromáždění se skládá ze 120 přímo volených poslanců. Výkonným orgánem AP Vojvodina je Zemská vláda. Nezávislým orgánem je ombudsman, který chrání práva občanů (Skupština Vojvodine<sup>48</sup>; Janev, 2009; Tolčinský, 2009).

V roce 2012 Ústavní soud Srbska rozhodl o omezení pravomocí AP Vojvodina. Provincie ztratila pravomoci v oblasti životního prostředí, zemědělství a rozvoje venkova. Představitel SVM Pasztor Bálint uvedl, že za tímto krokem jsou zcela jistě politické důvody (Lynch, 2012).

## 5.7 Komunální volby

Komunální volby se konají v Srbsku vždy po čtyřech letech. Poslední dvoje volby se konaly v roce 2008 a 2012. V roce 2008 do zastupitelstev obcí a měst kandidovala Maďarská koalice, stejně jako v parlamentních volbách v témže roce. MK získala 1,94 % hlasů a obsadila 151 mandátů. Dále kandidovala Maďarská občanská aliance, která získala 0,08 % hlasů a obsadila 6 mandátů. Ve volbě starostů a primátorů získala MK 2,92 % hlasů a 6 mandátů. Obě dvě strany všechny hlasy a mandáty získaly v regionu Vojvodina. V ostatních regionech byly neúspěšné. Následovaly volby v roce 2012. SVM získal 1,5 % hlasů a obsadil 117 mandátů. VMDK bylo značně méně úspěšné než SVM. VMDK získalo 0,05 % hlasů a 2 mandáty. Obě dvě strany získaly všechny hlasy a mandáty opět pouze v rámci regionu Vojvodina. Ve volbě starostů a primátorů uspěl jen SVM. Získal 2,2 % hlasů a 4 mandáty v regionu Vojvodina (РзсСрбије, 2008<sup>49</sup>; РзсСрбије, 2012<sup>50</sup>).

---

<sup>48</sup> Skupština Vojvodine (2014). *The Statute Of The Autonomous Province Of Vojvodina* (<http://www.skupstinavojvodine.gov.rs/Strana.aspx?s=statut&j=EN>, 10. 2. 2015).

<sup>49</sup> РзсСрбије (2008). *ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2008* ([http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/00/19/85/Lokalni\\_izbori\\_2008.pdf](http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/00/19/85/Lokalni_izbori_2008.pdf), 15. 2. 2015).

<sup>50</sup> РзсСрбије (2012). *ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2012* (<http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/00/93/12/Lokalnilzbori2012.pdf>, 15. 2. 2015).

## 6 Závěr

Společným znakem všech v této práci analyzovaných maďarských regionálních politických stran působících na Slovensku, v Srbsku a Rumunsku je, že jsou proevropsky orientované. V minulosti – co se týče Srbska v současnosti – všechny strany prosazovaly vstup do NATO či Evropské unie. Srbské maďarské strany se ovšem musejí vypořádat s tím, že Srbsko a hlavní srbské politické strany jsou proti vstupu do NATO. Dále všechny strany zastávají demokratické hodnoty jako je například politický pluralismus, sociálně tržní hospodářství, fungování právního státu, dodržování lidských práv a svobod a podobně. Ač se některé strany profilují jako obhájci všech národnostních menšin, tak všechny strany se zaměřují především na maďarskou menšinu. Lze tedy strany definovat jako etnické politické strany. SMK a Most-Híd na Slovensku, UDMR a EMNP v Rumunsku, VMDK a SVM v Srbsku jsou ve stranických systémech zemí stranami relevantními a angažovanými, které více či méně usedají v parlamentu a podílí se na tvorbě politiky daných zemí. Strany bývají také členy vládní koalice anebo usedají v opozici. Problém maďarské menšiny na Slovensku, v Rumunsku i Srbsku je problémem zejména politickým, ale i sociálním. Regionální strany obnovily svou činnost s pádem Sovětského svazu a s obnovením stranického pluralismu. Ve všech zemích byla od té doby maďarským stranám umožněna participace na politickém životě. Během 90. let se také v politickém a veřejném diskursu u všech analyzovaných stran objevila myšlenka autonomie neboli samosprávy. Nicméně ne všechny strany požadovaly a požadují autonomii teritoriální. Idea autonomie nabývá různých podob, například strany usilují o kulturní, školskou, správní, hospodářskou autonomii. Tam, kde se objevuje požadavek teritoriální autonomie, tam také panuje strach ze separatismu. V 90. letech ve všech třech zemích také vznikají tendence vlád vystupovat s protimaďarskou kartou, či přijímat protimaďarská opatření.

V rámci Slovenska od vzniku SMK-MKP v roce 1998 do vzniku Most-Híd v roce 2009 působila SMK jako jediný relevantní, úspěšný politický subjekt zastávající maďarskou menšinu. V prostředí maďarské menšiny se stala SMK *catch-all* aktérem. Její voličskou základnu tvořila většina voličů maďarské národnosti. SMK měla do vzniku Most-Híd stabilní volební výsledky a projevovala se disciplinovanost maďarských voličů. Od roku 2009 se její volební výsledky značně propadly. Po vzniku nové strany Most-Híd byla také opět vytvořena pluralitní struktura v rámci reprezentace maďarské menšiny. Do té doby byla maďarská menšina dlouhodobě zastupována jen Stranou maďarské koalice. SMK lze také do jejího štěpení v roce 2009 charakterizovat jako jednu z nejstabilnějších politických stran v rámci

celého stranického systému Slovenska. Od roku 1998 do 2006 strana působila ve vládní koalici. Regionální maďarské politické strany volili a volí také občané z řad slovenské národnosti. SMK se ve svých předvolebních kampaních a programech zaměřuje především na maďarskou menšinu, naproti tomu Most-Híd již lze označit za státotvornou stranu, která své kampaně a programy směřuje na všechny občany Slovenské republiky bez ohledu na jejich státní příslušnost. Co se týče otázky územní autonomie, žádná z analyzovaných slovenských stran nikdy územní autonomii oficiálně nežádala, avšak některé strany tuto otázku příležitostně otevřely. Za radikálně nacionalistickou stranu s rétorikou směřovanou k územní autonomii lze například označit před vznikem SMK Spolužití. Ačkoliv po vzniku Most-Híd ztratila SMK velkou část své voličské základny, tak na komunální úrovni si dokázala strana své voliče udržet. Do vzniku Most-Híd se volební výsledky na parlamentní úrovni pohybovaly kolem 9 % až 13 % hlasů. Most-Híd dosahuje lepších výsledků na parlamentní úrovni a SMK na komunální úrovni.

Za relevantní a úspěšnou stranu v Rumunsku lze označit UDMR. UDMR byl od roku 1996, až na výjimku v letech 2000 až 2004, vždy členem vládní koalice. Od prvních voleb, kterých se UDMR zúčastnil v roce 1990, se jeho voličská podpora pohybovala od 6,2 % do 7,5 % hlasů na parlamentní úrovni. Výsledky voleb díky stabilnímu elektorátu, který je téměř stoprocentně tvořen maďarskou menšinou, nevykazovaly výraznější výkyvy. V roce 2012 poprvé podpora klesla na 5,1 % hlasů. Vysoká disciplinovanost maďarských voličů se také projevila v komunálních volbách. Na rozdíl od maďarských stran působících na Slovensku, UDMR požaduje regionální autonomii. UDMR tedy spíše inklinuje k regionální politické straně a naopak SMK a Most-Híd spíše inklinují k etnické politické straně. Předvolební kampaně a programy strany jsou zaměřeny na národnostní menšiny a strana se nesnaží být platformou všech občanů Rumunska. V programu UDMR též chybí nástroje k naplnění požadovaných cílů. Celkově je program UDMR všeobecný.

Regionální maďarské strany působící v Srbsku se na rozdíl od těch na Slovensku a v Rumunsku musely potýkat po vzniku Svazové republiky Jugoslávie s nedemokratickým vývojem země. Slovensko od svého vzniku a Rumunsko po pádu Sovětského svazu se vyvíjely demokratickou cestou a lze je označit v té době za demokracie západního typu. V Srbsku byl nastolen režim, který lze označit za autoritářský. Přesto v zemi aktivně působily politické strany zastávající zájmy maďarské menšiny. V Srbsku též nelze regionální strany označit za strany státotvorné. Maďarské strany jsou zaměřeny výhradně na problémy své menšiny a jejich volební základnu též tvoří výhradně maďarská menšina. I přes aktivní

participaci na politickém životě v zemi, získávaly maďarské strany často pod 5 % hlasů. Například SVM získává kolem jednoho až dvou procent hlasů, protože většinou SVM kandiduje ve volbách jako samostatná strana a neutváří koalice. A pokud strany v Srbsku tvoří koalice, tak vznikají koalice o vysokém počtu stran a často velmi heterogenní a nestabilní. SVM také nelze považovat za státotvornou stranu. Navíc na rozdíl od jiných maďarských stran, SVM se v programu zaměřuje zejména na vojvodinské Maďary, než všeobecně na národnostní menšiny. V Rumunsku a Slovensku většinou strany aktualizují své volební programy před volbami. V Srbsku volební programy maďarských stran zůstávají i po několik let stejné.

Všechny maďarské strany v analyzovaných zemích nesouhlasily nebo nesouhlasí s podobou ústav. Například na Slovensku ústava klade důraz na národní a nikoliv občanský princip. Dalším společným znakem je, že prioritou všech maďarských stran je zlepšení statusu maďarského jazyka. Strany požadovaly užívání maďarského jazyka ve školství, při úředním styku a podobně a ve všech zemích dosáhly strany ohledně tohoto cíle pozitivních výsledků. Dále mají společné to, že s obnovou politické soutěže začaly maďarské strany aktivně participovat na politickém životě a to i přes silně nacionalistickou vládu Mečiaru na Slovensku a Miloševiče v Srbsku. V Rumunsku se v průběhu 90. let neobjevila žádná silná vůdčí politická postava, která by razantně vystupovala s protimaďarskou kartou jako na Slovensku a v Srbsku. Ve všech třech zemích je pro strany nastavena 5% uzavírací klauzule. V Rumunsku v roce 1990 nebyla nastavena omezující klauzule, v roce 1992 se zvedla na 3 % a v roce 2000 na 5 %. Od roku 2003 rumunská ústava zaručuje automatické parlamentní zastoupení národnostních menšin. Národnostní menšiny mají právo na jednoho poslance. Přesto UDMR za svého působení vždy získal více než 5 % hlasů. EMNP, která vznikla v roce 2011, ve volbách v roce 2012 získala pod jedno procento hlasů. Pokud by byla tedy nastavena omezující klauzule pro národnostní menšiny, měla by pro tuto stranu silně omezující vliv. Na rozdíl od Rumunska a Srbska na Slovensku nemají národnostní menšiny automatické právo na parlamentní zastoupení. Přesto jsou strany zastupující maďarskou menšinu pětiprocentní klauzuli většinou schopny překročit. Výjimkou byly výsledky strany SMK v posledních dvou parlamentních volbách, kdy strana klauzuli nepřekročila. V Srbsku často VMDK kandiduje v koalici a je tedy schopen překročit 5% volební klauzuli. VMDK kandidoval samostatně v roce 1992 a 1993 a získal méně než 5 % hlasů, též SVM získává méně než 5 % hlasů. Od roku 2006 podle nové srbské ústavy též uzavírací klauzule neplatí pro národnostní a etnické menšiny. Společným znakem všech zemí je i soupeření uvnitř zemí mezi maďarskými

stranami. SVM a VMDK v rámci Srbska spolu soupeří, UDMR a EMNP v rámci Rumunska též a ani SMK s Most-Híd se nepřiklonily ke spolupráci. Všechny maďarské strany se ve svých programech zaměřují na vyšší míru decentralizace země, popřípadě federalizaci země a lze je definovat jako liberální. U několika stran se objevila žádost na zřízení maďarské univerzity. V tomto směru bylo dosaženo pozitivních výsledků. Například v Rumunsku vznikla maďarsko-německá univerzita. Maďarské strany také ve všech zemích podporují uzavírání bilaterálních smluv mezi Maďarskem a danou zemí. Jejich cílem je větší míra spolupráce. Také se zasazují o přijetí kolektivních práv menšin, ne jen individuálních práv menšin. Otázka menšinových práv má výsadní postavení. Působení maďarských stran na Slovensku, v Srbsku a Rumunsku lze považovat za úspěšné. V každé zemi byla v nějaký čas maďarská strana součástí vládní koalice a strany byly schopny naplnit některé své programové cíle. Ve všech třech zemích je maďarská menšina koncentrována zejména v jedné oblasti. Maďaři na Slovensku obývají jih země. V Srbsku Maďaři obývají Vojvodinu v severní části země a v Rumunsku jsou koncentrováni v Transylvánii.

Na Slovensku a v Srbsku se do jednokomorového parlamentu volí proporčním volebním systémem. V Rumunsku se do dvoukomorového parlamentu volí smíšeným volebním systémem. Srbsko se za vlády Miloševiče od Rumunska a Slovenska lišilo tím, že docházelo k manipulaci volebních výsledků. Maďarské strany se z tohoto důvodu v Srbsku zaměřovaly více na celkovou demokratizaci země než strany na Slovensku a v Rumunsku. I přes autoritářský režim mělo VMDK své zástupce v parlamentu již od roku 1990, stejně jako SVM. Jako další společný znak lze uvést, že strany jsou spíše umírněné a neinklinují k radikalismu. Dále mají podobné cíle a požadavky. Strany se od sebe navzájem ničím výrazně neodlišují. Jako výjimku lze uvést Most-Híd, který se snaží být platformou všech občanů a ne jen maďarské menšiny. Úspěšnost stran ve všech třech zemích je srovnatelná.

## 7 Seznam pramenů a literatury

### 7.1 Knižní zdroje

Balík, Stanislav (2002). Republika Srbsko. In: Fiala, Petr a kol., *Politické strany ve střední a východní Evropě. Ideově-politický profil, pozice a role politických stran v postkomunistických zemích* (Brno: Masarykova univerzita), s. 400-419.

Cabada, Ladislav (2004). Jugoslávie (Srbsko a Černá Hora). In: Kubát, Michal a kol., *Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy* (Praha: Eurolex Bohemia s. r. o.), s. 159-177.

Cabada, Ladislav (2008). Srbsko: K demokracii bez vyrovnání s minulostí? In: Cabada, Ladislav a kol., *Nové demokracie střední a východní Evropy* (Praha: Oeconomica), s. 302-321.

Černocho, Filip – Husák, Jan – Schütz, Ondrej – Vít, Michal (2011). *Political Parties and Nationalism in Visegrad Countries* (Brno: International Institute of Political Science).

Dančák, Břetislav – Fiala, Petr eds. (2000). *Národnostní politika v postkomunistických zemích* (Brno: Masarykova univerzita).

Duraj, Matouš (2014). *Volby v Srbsku v roce 2014* (Parlamentní institut).

Fiala, Petr – Strmiska, Maxmilián (2009). *Teorie politických stran* (Brno: Barrister&Principal).

Florin, Dana (2011). New Hungarian party, officially registered. *Nineo'clock*. 18. 9. 2011 (<http://www.nineoclock.ro/new-hungarian-party-officially-registered/>, 7. 2. 2015).

Grác, Róbert – Striženec, Ivica (2014). *Výsledky hlasovania vo voľbách do orgánov samosprávy obcí 2014* (Štatistický úrad Slovenskej republiky).

Handžárik, Július (2009). *TRIANONSKÁ TRAUMA. Sprisahanie proti republike* (Bratislava: Eko-konzult).

Hloušek, Vít – Kaniok, Petr eds. (2007). *Evropské politické strany po východním rozšíření Evropské unie* (Brno: Masarykova univerzita).



Hloušek, Vít – Kopeček, Lubomír (2010). *POLITICKÉ STRANY. Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě* (Praha: Grada Publishing, a.s.).

Hunčík, Peter (1999). Maďarská menšina ve Slovenské republice. In: Gabal, Ivan a kol., *Etnické menšiny ve střední Evropě* (Praha: G plus G), s. 204-218.

Irmanová, Eva (2005). *Maďarská menšina na Slovensku a její místo v zahraniční politice Slovenska a Maďarska po roce 1989* (Ústí nad Labem: albis international).

Janev, Jaromír (2009). Srbsko má první evropský autonomní region – Vojvodinu. *Český rozhlas*. 30. 11. 2009 ([http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/\\_zprava/664591](http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/664591), 10. 2. 2015).

Jurek, Petr (2009). Rumunsko. In: Cabada, Ladislav – Hloušek, Vít a kol., *EUROVOLBY 2009: Prostor pro evropeizaci politických stran ve středovýchodní Evropě?* (Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o.), s. 163-185.

Just, Petr (2006). Slovenská republika. *PhDr. Petr Just, Ph.D.* 29. 9. 2006 ([just.wz.cz/texty/politicky\\_system\\_slovenska.doc](http://just.wz.cz/texty/politicky_system_slovenska.doc), 4. 3. 2015).

Karlas, Jan (2008). Komparativní případová studie. In: Drulák, Petr a kol., *Jak zkoumat politiku* (Praha: Portál, s. r. o.), s. 62-89.

Kopeček, Lubomír – Urubek, Tomáš (2000). Slovenská republika. In: Dančák, Břetislav – Mareš, Miroslav eds., *Zahraniční politika politických stran v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku* (Brno: Masarykova univerzita), s. 86–111.

Kopeček, Lubomír (2000). Budoucnost slovenské křesťanské demokracie. *Středoevropské politické studie* (<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=133>, 2. 3. 2015).

Kopeček, Lubomír (2007). *Politické strany na Slovensku 1989 až 2006* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury).

Kubát, Michal (2004). Politika jako předmět zájmu politické vědy. In: Cabada, Ladislav – Kubát, Michal eds., *Úvod do studia politické vědy* (Praha: EUROLEX BOHEMIA s. r. o.), s. 216-241).

Lynch, Lily (2012). Serbian court disputes limits of Vojvodina autonomy. *SETimes*. 18. 7. 2012

([http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en\\_GB/features/setimes/features/2012/07/18/feature-01](http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2012/07/18/feature-01), 10. 2. 2015).

Maděra, Milan (2012). *Analýza parlamentních voleb 2012 na Slovensku v kontextu slovenského stranicko-politického systému* (Parlamentní institut).

Morvay, Petr (2004). Srbští Maďaři ztratili poslance a bojí se útoku. *Hospodářské noviny*. 9. 2. 2004 ([http://archiv.ihned.cz/c1-13951070-srbsti-madari-ztratili-poslance-a-boji-se-utoku#disqus\\_thread](http://archiv.ihned.cz/c1-13951070-srbsti-madari-ztratili-poslance-a-boji-se-utoku#disqus_thread), 2. 2. 2015).

Němec, Jiří (2010). Trianonské trauma a revizionismus meziválečného Maďarska. In: Dejmek, Jindřich – Loužek, Marek eds., *Trianonská smlouva. Devadesát let poté* (Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku), s. 53-67.

Nordsieck, Wolfram (2008). Romania. *Parties and Elections in Europe*. (<http://www.parties-and-elections.eu/>, 30. 1. 2015).

Nordsieck, Wolfram (2012a). Slovakia. *Parties and Elections in Europe*. (<http://www.parties-and-elections.eu/slovakia.html>, 30. 1. 2015).

Nordsieck, Wolfram (2012b). Romania. *Parties and Elections in Europe*. (<http://www.parties-and-elections.eu/romania.html>, 30. 1. 2015).

Öllös, László (2008). Programy maďarských stran. In: Fazekas, József – Hunčík, Péter eds., *Maďaři na Slovensku (1989 – 2004). Súhrnná správa. Od zmeny režimu po vstup do Európskej únie* (Šamorín: Fórum inštitút pre výskum menšín), s. 59-88).

Pástor, Zoltán (2011). *Slováci a Maďaři* (Martin: Matica slovenská).

Pelikán, Jan a kol. (2005). *Dějiny Srbska* (Praha: NLN, s. r. o.).

Program Most-Híd (2012). *Len zodpovedne. Programové ciele strany Most-Híd pre parlamentné voľby v roku 2012*.

Raděj, Tomáš – Setnička, Tomáš (2002). Rumunsko. In: Fiala, Petr a kol., *Politické strany ve střední a východní Evropě. Ideově-politický profil, pozice a role politických stran v postkomunistických zemích* (Brno: Masarykova univerzita), s. 315-332.

- Romsics, Ignác (2009). *Trianonská mierová zmluva* (Bratislava: Kalligram, spol. s. r. o.).
- Rosůlek, Přemysl (2004). Politika jako předmět zájmu politické vědy. In: Cabada, Ladislav – Kubát, Michal eds., *Úvod do studia politické vědy* (Praha: EUROLEX BOHEMIA s. r. o.), s. 44-59.
- Rosůlek, Přemysl (2008). Rumunsko: Hybridní poloprezidencialismus. In: Cabada, Ladislav a kol., *Nové demokracie střední a východní Evropy* (Praha: Oeconomica), s. 199-219.
- Rupnik, Jacques (1992). *Jiná Evropa* (Praha: Prostor).
- Rybář, Marek (2011). *Medzi štátom a spoločnosťou: Politické strany na Slovensku po roku 1989* (Bratislava: Devín Print).
- Sartori, Giovanni (2005). *Strany a stranické systémy. Schéma pro analýzu* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury).
- Smetanková, Daša (2011). Růst maďarsko-slovenských konfliktů na Slovensku v letech 2006-2010 (Praha: Oeconomica).
- Stojarová, Věra (2003). Teorie Steina Rokkana a její použití v postsocialistických zemích jihovýchodní Evropy. *Středoevropské politické studie*. 2003 (<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=14>, 20. 12. 2014).
- Strmiska, Maxmilián (2005). *Regionální strany, stranické systémy a teritoriálně-politický pluralismus* (Brno: Mgr. Anton Pasienska – AP).
- Střílková, Ivana (2005). Dilemata pozitivní diskriminace a gender mainstreaming jako možné řešení? *Gender, rovné příležitosti, výzkum* 6 (2/2005), s. 18-21.
- Šatava, Leoš (1994). *Národnostní menšiny v Evropě* (Praha: Ivo Železný).
- Štěpánek, Václav (2007). Aktuální problémy srbské společnosti. In: Štěpánek, Václav eds., *Současné Srbsko – politika, kultura, Evropská unie* (Brno: Albert), s. 11-34.
- Tolčinský, Alexander (2009). Chce se Vojvodina oddělit od Srbska? *Český rozhlas*. 9. 11. 2009 ([http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/\\_zprava/655822](http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/655822), 10. 2. 2015).
- Treptow, Kurt ed. (2000). *Dějiny Rumunska* (Praha: NLN, s. r. o.).

Vaculík, Martin eds. (2006). Vybrané pojmy ze sociální psychologie. *Muni*. 22. 3. 2006 ([http://is.muni.cz/elportal/estud/fss/js06/psy108/Vybrane\\_pojmy\\_ze\\_socialni\\_psychologie.pdf](http://is.muni.cz/elportal/estud/fss/js06/psy108/Vybrane_pojmy_ze_socialni_psychologie.pdf), 15. 1. 2015), s. 15.

## 7.2 Internetové zdroje

Portál B92: 2014. Dostupné z <http://www.b92.net>

Portál Biroul Electoral Central: 2012. Dostupné z <http://www.beclocale2012.ro>

Portál Biroul Electoral Central: 2008. Dostupné z <http://www.beclocale2008.ro>

Portál Central Intelligence Agency. Dostupné z <https://www.cia.gov>

Portál ČT24: 2009. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz>

Portál Election Resources. Dostupné z <http://www.electionresources.org>

Portál Electoral Geography. Dostupné z <http://www.electoralgeography.com>

Portál Evropského Parlamentu: 2014. Dostupné z <http://www.europarl.europa.eu>

Portál Inter-Parliamentary Union. Dostupné z <http://www.ipu.org>

Portál Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Dostupné z <http://www.psp.cz>

Portál Skupštiny Vojvodine: 2014. Dostupné z <http://www.skupstinavojvodine.gov.rs>

Portál Statistics: 2010. Dostupné z <http://volby.statistics.sk>

Portál strany Erdélyi Magyar Néppárt: 2012. Dostupné z <http://www.neppart.eu>

Portál strany SMK-MKP: 2012. Dostupné z <http://www.mkp.sk>

Portál strany UDMR. Dostupné z <http://www.udmr.ro>

Portál strany VMDK. Dostupné z <http://www.vmdk.org.rs>

Portál strany VMSZ. Dostupné z <http://www.vmsz.org.rs>

Portál Štatistického úradu Slovenskej republiky. Dostupné z <http://slovak.statistics.sk>

Portál The Budapest Times: 2014. Dostupné z <http://budapesttimes.hu>

Portál Úradu vlády Slovenskej republiky. Dostupné z <http://www.vlada.gov.sk>

Portál Vlády České republiky. Dostupné z <http://www.vlada.cz>

Portál РзсСрбије: 2008. Dostupné z <http://webrzs.stat.gov.rs>

Portál РзсСрбије: 2012. Dostupné z <http://webrzs.stat.gov.rs>

## **8 Resumé**

The topic of the bachelor thesis is a Comparison of regional political parties in Central and Eastern Europe. The bachelor thesis deals with regional political parties in Slovakia, Serbia and Romania. The first part of the thesis is theoretical. The theoretical part defines main terms such as a political party, regional and ethnic political party, cleavages, Treaty of Trianon and others. Explanation of terms is very important for understanding the thesis. I analyse single significant and relevant political parties in the second part of the thesis. I analyse SMK and Most-Híd in Slovakia, UDMR and EMNP in Romania, VMDK and SVM in Serbia. I focus on the origin and development of political parties and their electoral program, election results, voting system and so on. Especially I follow whether political parties have ever been members of government or ever sat in the opposition. The third part is comparative. I deal with political parties which are more or less successful and which are constituent part of party systems. These political parties actively participate in the political scene of the countries and often occupy seats in parliaments of the countries. All parties except Most-Híd focus on election program and election campaign mainly on the hungarian electorate. Slovak political party concerns every citizen regardless their nationality. Common character of all hungarian political parties is pro-european and democratic orientation. Political parties defend democratic values such as political pluralism, respect for human rights and freedom, social-market economy and others. Success of hungarian parties is comparable in each country.

## **9 Seznam zkratek**

AP – autonomní provincie

CDR – Demokratická konvence Rumunska

DEPOS – Demokratické hnutí Srbska

DOS – Demokratická opozice Srbska

EFA – Evropská svobodná aliance

EMNP/PPMT – Maďarská lidová strana Transylvánie

EPP – Evropská lidová strana

EU – Evropská unie

FIDESZ – Svaz mladých demokratů

HZDS – Hnutí za demokratické Slovensko

KBSE - Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě

KDH – Křesťanskodemokratické hnutí

MH – Most-Híd

MK – Maďarská koalice

MKDH – Maďarské křesťansko-demokratické hnutí

MLHZIP – Maďarské lidové hnutí pro smíření a prosperitu

MLS – Maďarská lidová strana

MNI – Maďarská nezávislá iniciativa

MOS – Maďarská občanská strana

Most-Híd – Az együttműködés pártja – Strana spolupráce

NATO – Severoatlantická aliance

OBSE – Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

OKS – Občanská konzervativní strana

OSN – Organizace spojených národů

PCM/MPP – Maďarská občanská strana

PRM – Strana velkého Rumunska

SDKÚ – Slovenská demokratická a křesťanská unie

SFRJ – Socialistická federativní republika Jugoslávie

SMK – Strana maďarské koalice (též MKP – Magyar Koalíció Pártja)

SMS – Strana maďarských socialistů

SNS – Slovenská národní strana

SRJ – Svazová republika Jugoslávie

SRS – Srbská radikální strana

SVM/ VMSZ – Svaz vojvodinských Maďarů

UDMR/RMDSZ – Demokratický svaz Maďarů v Rumunsku

VMDK/DZVM – Demokratické společenství Maďarů Vojvodiny

VÚC – vyšší územní celky



## 10 Přílohy

### 10.1 Slovensko

#### 10.1.1 Volební výsledky Maďarské koalice (Národní rada Slovenské republiky)

<b>Volby</b>	<b>1994</b>
<b>Hlasy (%)</b>	10,2
<b>Mandáty</b>	17

Zdroj: Election Resources<sup>51</sup>

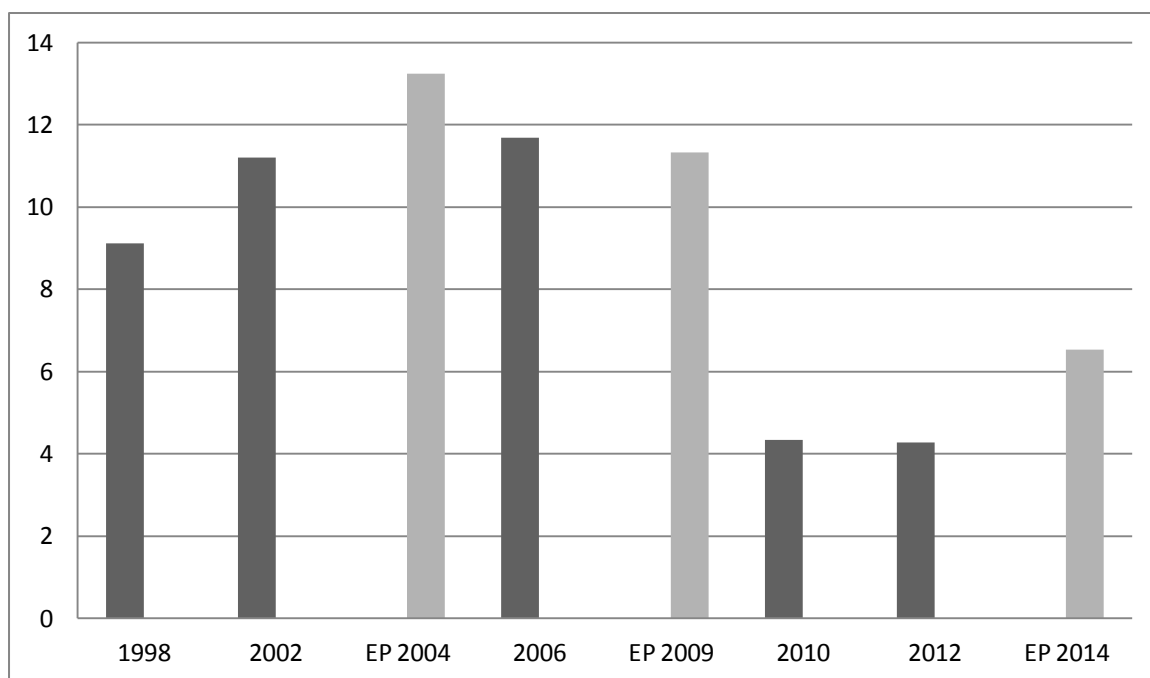
#### 10.1.2 Volební výsledky SMK (Národní rada Slovenské republiky a Evropský parlament)

<b>Volby</b>	<b>1998</b>	<b>2002</b>	<b>EP 2004</b>	<b>2006</b>	<b>EP 2009</b>	<b>2010</b>	<b>2012</b>	<b>EP 2014</b>
<b>Hlasy (%)</b>	9,12	11,2	13,24	11,68	11,33	4,33	4,28	6,53
<b>Mandáty</b>	15	20	2	20	2	0	0	1

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky<sup>52</sup>

<sup>51</sup> Election resources. *Presidential and Legislative Elections in Slovakia* (<http://www.electionresources.org/sk/>, 5. 2. 2015).

<sup>52</sup> Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Volby a referendá* ([http://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/elections/!ut/p/b1/jZBND4lwDIZ\\_0soYMI4Dhc1MGB8i7mI4GIMR8GD8\\_QLi0WFvTZ8nb1ukUY1037zaa\\_Nsh765T712z5VUNAgSBIIDsfRBVQcqUetjm1gicRgB-FI-PZzzx8WmSb0GUTMX5jIhAnMU3AJMffQozn8ThJk-jcRxiWk-gXA3zzw5hx4kkAKmMHBOOH3M9sG5j93\\_6GAIPvKLz4BmAl\\_4j0jJgumAHTi9eepI1bWGAGpisSPnQX9OgOY9XQjht5A47wKd4!/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1ZMUDhCQjFBMDBTTTkwSVZTNFRPODcyNVAY/](http://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/elections/!ut/p/b1/jZBND4lwDIZ_0soYMI4Dhc1MGB8i7mI4GIMR8GD8_QLi0WFvTZ8nb1ukUY1037zaa_Nsh765T712z5VUNAgSBIIDsfRBVQcqUetjm1gicRgB-FI-PZzzx8WmSb0GUTMX5jIhAnMU3AJMffQozn8ThJk-jcRxiWk-gXA3zzw5hx4kkAKmMHBOOH3M9sG5j93_6GAIPvKLz4BmAl_4j0jJgumAHTi9eepI1bWGAGpisSPnQX9OgOY9XQjht5A47wKd4!/dl4/d5/L2dJQSEvUUt3QS80SmtFL1o2X1ZMUDhCQjFBMDBTTTkwSVZTNFRPODcyNVAY/), 14. 1. 2015).



### 10.1.3 Předsedové vlády Slovenské republiky

Vladimír Mečiar	1992 – 1994
Jozef Moravčík	1994 – 1994
Vladimír Mečiar	1994 – 1998
Mikuláš Dzurinda	1998 – 2006
Robert Fico	2006 – 2010
Iveta Radičová	2010 – 2012
Robert Fico	2012 až současnost

Zdroj: Úrad vlády Slovenskej republiky<sup>53</sup>

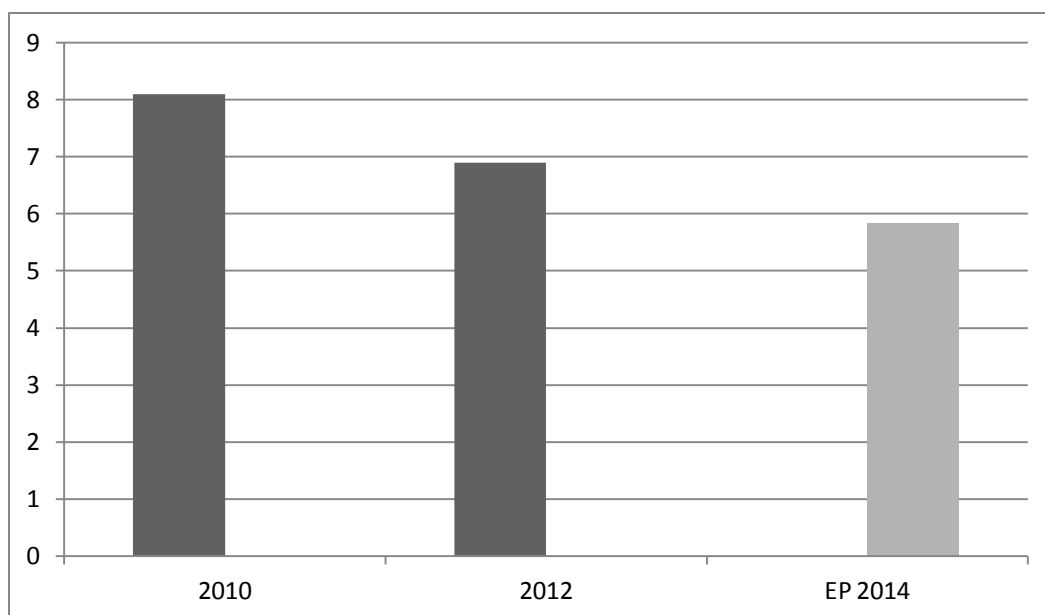
### 10.1.4 Volební výsledky MOST-HÍD (Národní rada Slovenské republiky a Evropský parlament)

Volby	2010	2012	EP 2014
Hlasy (%)	8,1	6,9	5,83
Mandáty	14	13	1

Zdroj: Nordsieck, Wolfram: 2012a; Štatistický úrad Slovenskej republiky<sup>54</sup>

<sup>53</sup> Úrad vlády Slovenskej republiky. *História vlád* (<http://www.vlada.gov.sk/historia-vlad/>, 14. 1. 2015).

<sup>54</sup> Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Volby a referendá* ([http://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/elections/!ut/p/b1/jZBND4lwDIZ\\_0soYMI4Dhc1MGB8i7mI4GIMR8GD8\\_QLi0WFvTZ8nb1ukUY1037zaa\\_Nsh765T712z5VUNAgSBI0sfRBVQcqUetjm1gicRgB-FI-](http://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/elections/!ut/p/b1/jZBND4lwDIZ_0soYMI4Dhc1MGB8i7mI4GIMR8GD8_QLi0WFvTZ8nb1ukUY1037zaa_Nsh765T712z5VUNAgSBI0sfRBVQcqUetjm1gicRgB-FI-)

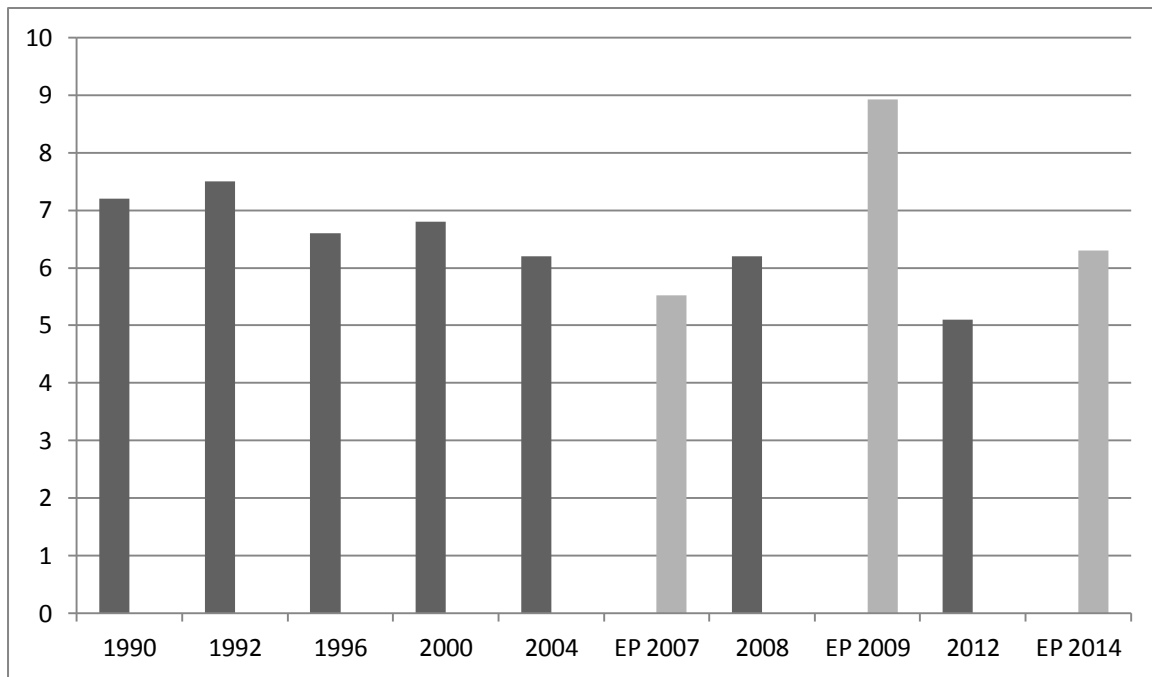


## 10.2 Rumunsko

### 10.2.1 Volební výsledky UDMR (Poslanecká sněmovna a Evropský parlament)

Volby	1990	1992	1996	2000	2004	EP 2007	2008	EP 2009	2012	EP 2014
Hlasy (%)	7,2	7,5	6,6	6,8	6,2	5,52	6,2	8,92	5,1	6,30
Mandáty	29	27	25	27	22	2	22	3	18	2

Zdroj: Jurek, Petr: 2009; Nordsieck, Wolfram: 2008; Nordsieck, Wolfram: 2012b

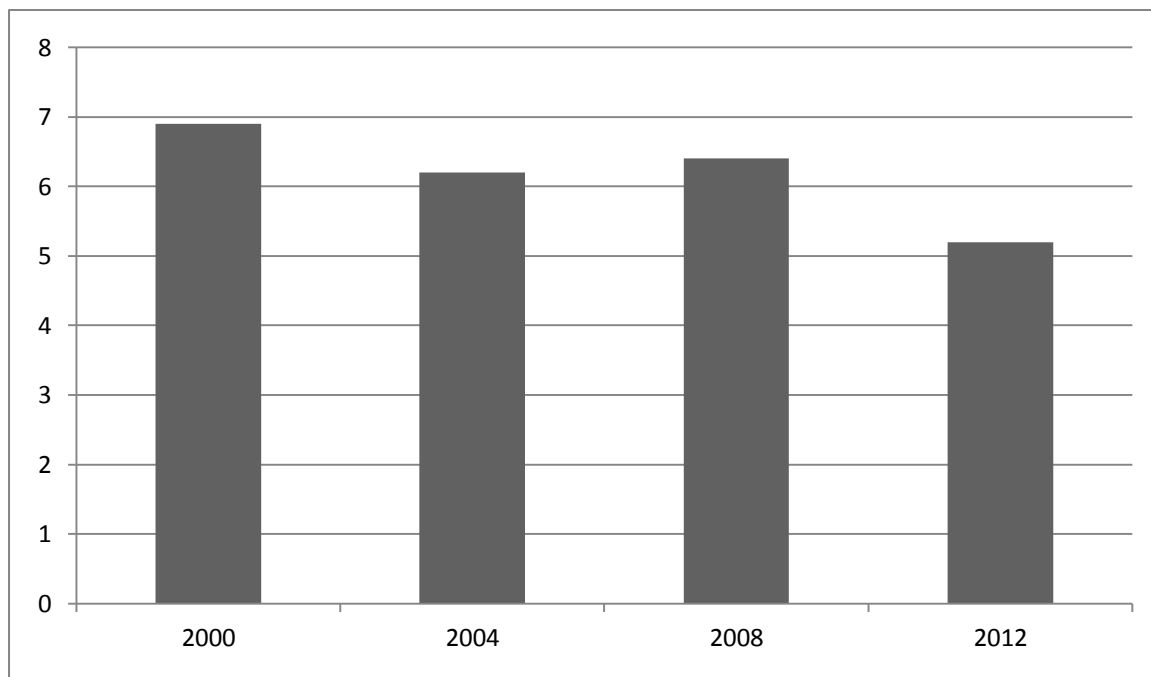


### 10.2.2 Volební výsledky UDMR (Senát)

Volby	2000	2004	2008	2012
Hlasy (%)	6,9	6,2	6,4	5,2
Mandáty	12	10	9	9

Zdroj: Election resources<sup>55</sup>

<sup>55</sup> Election resources. Presidential and Parliamentary Elections in Romania (<http://www.electionresources.org/ro/>, 5. 2. 2015).



### 10.2.3 Volební výsledky EMNP

Volby	2012 (Senát)	2012 (PS)
Hlasy (%)	0,8	0,6
Mandáty	0	0

Zdroj: Election resources<sup>56</sup>

## 10.3 Srbsko

### 10.3.1 Svazové parlamentní volby (SRJ)

<b>1992</b>	<b>DEPOS</b>	<b>VMDK</b>
	17,25 %	2,27 %
<b>1996</b>	<b>ZAJEDNO</b>	<b>SVM</b>
	22,5 %	1,89 %
<b>2000</b>	<b>DOS</b>	
	43,02 %	

Zdroj: Electoral Geography<sup>57</sup>

<sup>56</sup> Election resources. Presidential and Parliamentary Elections in Romania (<http://www.electionresources.org/ro/>, 5. 2. 2015).

<sup>57</sup> Electoral Geography. Elections in Serbia (<http://www.electoralgeography.com/new/en/category/countries/s/serbia>, 10. 2. 2015).

### 10.3.2 Srbské parlamentní volby

<b>Rok</b>	<b>Strana/koalice výsledky</b>	<b>Strana/koalice výsledky</b>
<b>1992</b>	<b>DEPOS</b>	<b>VMDK</b>
	16,89 %	2,71 %
<b>1993</b>	16,64 %	2,61 %
<b>1997</b>	<b>SVM</b>	
	1,23 %, 4 mandáty	
<b>2000</b>	<b>DOS</b>	<b>Součástí DOS-SVM a VMDK</b>
	63,9 %, 176 mandátů	6 a 1 mandátů
<b>2003</b>	<b>Maďarské menšiny bez zastoupení v parlamentu</b>	
<b>2007</b>	<b>SVM</b>	
	1,3 %, 3 mandáty	
<b>2008</b>	<b>Maďarská koalice</b>	
	1,81 %, 4 mandáty	
<b>2012</b>	<b>SVM</b>	
	1,75 %, 5 mandátů	
<b>2014</b>	<b>SVM</b>	<b>koalice Boris Tadić (součástí koalice VMDK)</b>
	2,1 %, 6 mandátů	5,7 %, 18 mandátů

Zdroj: Electoral Geography<sup>58</sup>

---

<sup>58</sup> Electoral Geography. Elections in Serbia (http://www.electoralgeography.com/new/en/category/countries/s/serbia, 10. 2. 2015).